

หมวดหมู่ศัพท์ PaliDict (๒๐ พ.ศ.๖๐)

ศัพท์ที่เป็นนามนาม: **ตัวหนา** = ปุลงลิงค์   **ตัวหนาเอียง** = นปุลงลิงค์   **ตัวหนาขีดเส้นใต้** = อิตถิลิงค์

สัตว์โลก.....๒	อาหาร.....๙	นิบาตมีเนื้อความต่างๆ.....๑๘
บุคคล.....๒	น้ำ เครื่องดื่ม.....๑๐	นิบาตสำหรับผูกศัพท์และประโยค.....๑๘
สมุหนาม.....๒	ผ้า อภรณ์.....๑๐	นิบาตบอกปริกัป (เงื่อนไข).....๑๘
นักบวช.....๓	บ้าน ส่วนประกอบ อุปกรณ์.....๑๐	นิบาตบอกความสงสัย.....๑๘
การศึกษา.....๓	สิ่งของ.....๑๑	คำถาม (ปุจฉนะ).....๑๘
ครอบครัว ญาติ.....๓	สิ่งของภายในบ้าน.....๑๑	นิบาตบอกความรับ รับคำ (สัมปฏิจฉนะ).....๑๘
อาชีพ.....๔	สิ่งก่อสร้าง บริหาร สิ่งต่างๆ ในวัด.....๑๒	นิบาตสักว่าทำบทให้เต็ม (ปทปุจฉนะ).....๑๘
สัตว์ดิรัจฉาน.....๕	รัตนชาติ แร่ธาตุ.....๑๒	นิบาตบอกปฏิเสธ.....๑๘
สัตว์บก.....๕	โลกธาตุ จักรวาล.....๑๒	นิทัสสนะ (แสดง, ชี้แจง).....๑๘
สัตว์เลื้อยคลาน.....๕	โลก แผ่นดิน.....๑๓	คุณภาพ ลักษณะ.....๑๘
สัตว์ปีก.....๕	ที่เก็บน้ำ และทางน้ำ.....๑๓	ความรู้สึก บุคคลิก.....๒๐
สัตว์น้ำ.....๖	การปกครอง.....๑๔	อายุ.....๒๑
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก.....๖	พาหนะต่างๆ.....๑๔	ขนาด.....๒๑
แมลง.....๖	เครื่องเขียน การพิมพ์.....๑๕	จำนวน ปริมาณ.....๒๑
อวัยวะสัตว์.....๖	เครื่องมือ.....๑๕	อุณหภูมิจ.....๒๑
อื่นๆ.....๖	เวลา.....๑๖	สัมผัส.....๒๑
ร่างกาย.....๖	ในวัน.....๑๖	ศัพท์นาม.....๒๑
จิตใจ.....๗	ในขณะที่ ในสมัย.....๑๖	สี.....๒๑
ต้นไม้.....๗	ในเวลา ในกาล.....๑๖	รสชาติ.....๒๒
ธรรมชาติ.....๗	ความถี่.....๑๗	ระยะทาง.....๒๒
ทิศ.....๘	ในเวลา ในกาล สำนวน สมาส.....๑๗	เงื่อนไข สภาพ ฐานะ.....๒๒
สถานที่.....๘	เมื่อ (โดย...) (ตติยา).....๑๘	รูปร่าง.....๒๒
นิบาตเกี่ยวกับที่-สถานที่.....๙	ตั้งแต่ (ปัญจมี).....๑๘	โรค.....๒๒
อื่นๆ.....๙	ประโยคแทรก (ลักษณะ).....๑๘	ธรรม.....๒๒
ยาน พาหนะ.....๙	นิบาตบอกอุปมาอุปไมย เปรียบเทียบ.....๑๘	อื่นๆ.....๒๒

Made with LibreOffice 5

libreoffice.org

สัตว์โลก

- สัตว์ **ขนตุ** ‘ผู้เกิด’
- สัตว์ **สโตโต ภูโต ภูต***
- สัตว์ **ปาโณ** ‘มี ปราม/ลมหายใจ/ชีวิต’
- สัตว์มีชีวิต **ปาดนภูโต**
- หมูสัตว์ หมูชน สัตว์โลก **ปขา**

บุคคล

(เป็น ปุ. หรือ อิต. เท่านั้น)

- ตน **อตตา** [อตต]
- พรหม **พฺรหฺมา** [พฺรหฺม]
- เทวดา **เทโว เทวตา อมโร สุโร**
- เทวบุตร เทพธิดา **เทวปุโต เทวธิดา** [-ธิด]
- นางอัปสร นางฟ้า **อจฺฉรา**
- พระอินทร์ สกโก เทวราชา มฆวา อินโท **วชิรปาดิ**
- ยักษ์ ยักษ์ณี ยกโข **ยกขินี**
- เปรต **เปโต**
- สัตว์นรก **เนรยโก**
- ดิรัจฉาน **ติรัจฺฉานโน ติรัจฺฉานคโต**
- อสุรกาย อสุร **อสุโร อสุรกาย**
- ชน คน **ชน** ‘ผู้เกิด’ (ไม่เจาะจงว่าชายหรือหญิง)
- บุคคล **บุคคล** (ไม่เจาะจงว่าชายหรือหญิง)
- มนุษย์ คน **มนุสฺโส** (ไม่เจาะจงว่าชายหรือหญิง และไม่มีควมหมายพิเศษสูงกว่าคำว่า ชน นร) **มนุสฺสี** (ไม่มีใช้)
- คน **นโร** (ไม่เจาะจงว่าชายหรือหญิง) **นารี**
- ผู้ชาย บุรุษ **บุริโส ปุมา โปริโส โปโส** (ไม่เจาะจงว่าชายหรือหญิงบ้าง) **มานโว**
- ผู้หญิง หญิง สตรี **อิตถิ ถิ**
- มาตุคาม ผู้หญิง **มาตุคาม**
- มหาชน **มหาชน** (เป็นเอกวจนะเท่านั้น ในควมหมายพหุวจนะ)
- บริษัท ประชุมชน **ปริสา**
- เด็ก ทารก **ทารโก ทาริกา กุมารโ กุมารี**
กุมารโก กุมาริกา พาโล
- เด็กในท้อง **คพฺโ**

- เด็กทารก เด็กอ่อน **ณโป** ‘คิมจากเต้านม’
- ดรุณ คนหนุ่มสาว **ตรุณ ตรีณี युवा** [ยฺว]
ยฺวติ ยฺวตี **มาณโว มาณวโก มาณวิกา**
วนิตา
- คนหนุ่ม ภิภุหนุ่ม **ทหโร**
- คนแก่ (ผู้ใหญ่ โดยอายุ โดยฐานะ ...)
มหลลโก มหลลิกา
- หญิงสาว **สุตา**
- หญิงสาวน้อย **กณฺญา**
- กุลบุตร กุลธิดา **กุลปุโต กุลธิดา** [-ธิด]
- เพื่อน มิตร สหาย **มิตโต สหายโย สหายโก**
สหายิกา สุขุช, สขา สขี; สมม
(อาลปนะ)
- พระราชา พระราชินี **ราชา [ราช] ราชนิ**
มहेสิ
- พระราชบุตร พระราชธิดา **ราชปุโต**
ราชธิดา [-ธิด]
- ๑ กษัตริย์ นางกษัตริย์ เทวี **ขตติโย**
ขตติยา ขตติยานิ เทโว (=สมมุติเทพ) เทวี
- พระเจ้าจักรพรรดิ **จกกวตติ จกกวตตี**
- พระเจ้าแผ่นดิน **ภูติ ภูปาโล**
- อำมาตย์ อมาตย์ **อมจโย**
- นักรบ ทหาร **โยโร**
- ๒ พราหมณ์ **พฺรหฺมโณ พฺรหฺมณี**
- ๓ แพศย์ พ่อค้า **เวสฺโส**
- ๔ ศูทร **สุทโท**
- ๐ จัณฑาล **จณฺหาโล**
- ทาส **ทาส ทาสี**
ทาสในเรือน **ฆรทาส ฆรทาสี**
- คนใช้ **จฺหฺพฺภูฏาโก ปริจาริโก ปริจาริกา**
เจฏฺโฏ เจฏฺโฏโก เปสฺโส เสวโก
- ข้าศึก ศัตรู **อริ ธิปฺ สตฺต อมิตโต สปตโต**
ปฏิกาค ปจฺจามิตโต ปจฺจตฺถิโก
ปจฺจนิโก ปจฺจณีโก ปฏิกโข วิปกโข
- คนรวย เศรษฐี **กฺกฺมพฺ ิ คนมีทรัพย์**
เสฏฺฐี กฺกฺมพฺโก กฺกฺมพฺ ิ ธนปติ มหฺตฺธโน
สธโน

- คนจน **ทลฺปิโท ทฬิฑิโท ทฺคฺคโต นิทฺธโน**
- ผู้รู้ **วิญญฺชน วิญญ**
- ผู้เจริญ (แปลโดยอรรถว่า ‘ท่าน...’)
ภโว [ภวณฺต] โภโต โภติ; โภ โภติ (อาลปนะ);
ภพฺโนโต ภพฺพฺโนโต ภพฺโท ภพฺทา ภพฺโร
- ผู้มีอายุ (แปลโดยอรรถว่า ‘ท่าน...’) **อายุสมฺมา**
[อายุสมฺนฺต]
- เจ้า **บตี ปติ**
- ผู้เป็นใหญ่ **อธิปติ อธิปติ อธิสโร**
- ผู้ใหญ่ **มหลลโก มหลลิกา**
- พระผู้เป็นเจ้าของ **พระคุณเจ้า (เรียกนักบวช);**
เจ้า แม่เจ้า นาย สุภาพบุรุษ สุภาพสตรี
อโย อโยยา
- คนมีปัญญา **บัณฑิต ปนฺนทิตโต**
ปนฺนทิตฺตฺปริโส เมธาวิ ภูริ สปปณฺโณ
- คนดี **สํ สนฺโต [สนฺต] สปปฺริโส สฺปริโส**
สาธฺ สาดฺชฺวี กลยาณ โกลยาณิ
กลยาณชน โกลยาณชฺมาสโย
กลยาณชฺมาสยฺภูโต
- ปันเฑาะก์ **ปนฺนทโก**
- ชาวเมือง **นาคโร นครวาสิ**
- แหก **อาคณฺตโก อติถิ ปาหฺโน ปาหฺนโก**
- คนพาล **อันธพาล พาโล อนฺธพาล**
- คนบ้า **อุมฺมาโท มตโต อุมฺมตโต**
- คนง่อย **ปิฏฺสปปิ dwarf วมโน**
- คนขี้เมา คนเมา **นักเลงสุรา**
โสณฺโท สุราโสณฺโท
- หญิงแพ่ท้อง **โทหฺสนิ**

สมุหนาม

- สงฆ์ หมู่ **คณะ สงฺฆ คโณ**
หมู่ภิกษุ ภิกษุสงฺฆ
- หมูสัตว์ **ปขา** **มหาชน มหาชน** (เป็น
เอกวจนะเสมอ และไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากมาย)
- บริษัท หมู่ **ปริสา** **ภิกษุบริษัท ภิกษุบริษัท**
ภิกษุณีบริษัท ภิกษุณีปริสา
พหฺมบริษัท พหฺมปริสา
ปริพพชกบริษัท ปริพพชกปริสา

- ผุง หมวด หมู่ พวก ประชุม กอง คณะ
กาโย กลาโป ขนฺโร สมุโห สมุโห ราสี*

นักบวช

- พระพุทธเจ้า พุทฺโธ สมมาสมพุทฺโธ
สมพุทฺโธ; ทสฺพล สพฺพณฺณ มุณินฺโธ
โลกนาถ สุกโต มารชิ ชิน ธรรมราชา
ตถาคต สยมฺภู
- พระผู้มีพระภาค ภควา [ภควานฺตุ]
- พระอรหันต์ อรหา อรหํ [อรหฺนฺต] อรหฺนฺตี
- พระโสดาบัน โสตาปนโน โสตาปนนา
- อริยะ อริโย อริยา
- สมณะ สมโณ
- ภิกษุ ภิกษุณี ภิกขุ ภิกขุณี
- ภิกษุคุมก้อสร้าง นวกมมิกภิกขุ
- สามเณร สามเณโร สามเณรี สมณฺพเทโส
- ภิกษุหนุ่มและสามเณร ทหรสามเณรา
- เถระ เถรี เถโร เถรี
- อุปัชฌาย์ อุปชฌายโย อุปชฌายโก
- สัทธวิหาริก สทฺธวิหาริก สทฺธวิหารี
สทฺธวิหารินี ‘ผู้อยู่ร่วม’ (ผู้บวชกับอุปชฌาย์
โดยตรง)
- สัทธวิหาริก
สทฺธวิหาริก สทฺธวิหารี สทฺธวิหารินี
‘ผู้อยู่ร่วม’ (ผู้บวชกับอุปชฌาย์โดยตรง)
- อันเตวาสิก อนฺเตวาสิก อนฺเตวาสี
อนฺเตวาสินี ‘ผู้อยู่อาศัยด้วย’ (ศิษย์ผู้มาอยู่ด้วย)
- สาวก สาวโก สาวิกา
- อาจารย์ นิสสโย ‘ผู้เป็นที่อาศัย(ของศิษย์)’
นีสิต นีสิตโต ‘ผู้อาศัย(ซึ่ง)(อาจารย์)’
- พรหมณ์ พรหมโณ พรหมณี
- ฤๅษี มุนี อิลิ มุนิ
- นิครนถ์ โยคีเปลือย นิคณฺฐ อเจลโก
ทิมมพโร
- เติยธีย์ อัญญติยธีย์ ติตฺถิโย อลฺลยตฺถิโย
- บริพพาชก บริพพาชโก บริพพาชิกา
- ดาบส ตาปโส ตาปสี ตาปสินี
- โยคี โยคี

- อุบาสก อุบาสิกา อุปาสโก อุปาสิกา
- ผู้รักษา(ศีล)อุโบสถ อุโปสถโก อุโปสถิกา

การศึกษา

- ครู อาจารย์ ครู อาจารย์โย อาจารย์โก
สิกขาปโก
- ศิษย์ สิสโส
- นักเรียน นักศึกษา สิกฺขโก อุกฺคหณโก

ครอบครัว ญาติ

- คหบดี พ่อเจ้าเรือน หญิงเจ้าเรือน คหฺปติ
คหฺปตานี
- หญิงแม่เรือน มฺรณี
- คฤหัสถ์ ขรราวาส ผู้อยู่ครองเรือน คิหิ
คหฺภูโฐ ขรราวาส layman laywoman
- หญิงที่รัก กานดา กนฺดา
- คู่รัก คนรัก ชู้ ชาโร ขารา ขารี lover
- พ่อ บิดา ปิตา [ปิตุ] father
- แม่ มารดา มาตา [มาตุ] mother
- พ่อ แม่ ชนโก ชนิกา ชนินี ‘ผู้ให้เกิด’
- แม่นม แม่เลี้ยง พี่เลี้ยงนางนม ธาติ ธาตี
nurse stepmother
- ลูกชาย บุตร ปุตโต โอรโส son
- ลูกสาว ธิดา ธิตา [ธิตุ] ธุตตา daughter
- ญาติ ญาติโก ญาติ ญาติโก ญาติกา พนฺธุ
relative
- พี่น้องชาย ภาตา [ภาตุ] ภาติโก brother
- พี่น้องหญิง ภคินี sister
- พี่ชาย เขฏฐภาตา เขฏฐภาติโก เขฏฐโ
elder/older brother
- พี่สาว เขฏฐภคินี เขฏฐา elder/older sister
- น้องชาย กนิฏฐโ กนิฏฐภาตา [-ภาตุ]
อนุช younger brother
- น้องสาว กนิฏฐภคินี กนิฏฐา
younger sister
- หลาน ลูกของพี่น้องชาย ภาตฺปุตโต
ภาตฺกปุตโต ภาตฺธิตา ภาตฺกธิตา
nephew
- หลาน ลูกของพี่น้องหญิง ภาคิเนยโย

ภาคินเญยา niece

- หลาน ลูกของลูก นตฺตา นตฺตา นตฺธิตา
[-ตุ] grandson granddaughter
- หลาน ลูกของลูกของลูก ลูกของหลาน
ปนตฺตา ปนตฺตา [-ตุ] great grandson
- ลุง อา (พี่ชาย-น้องชาย ของพ่อ) ปิตุโล
uncle
- ลุง อา (พี่ชาย-น้องชาย ของแม่) มาตุโล
uncle
- ลุง (พี่ชาย ของพ่อ) มหาปิตา [-ปิตุ]
‘พ่อใหญ่’ uncle
- อา (น้องชาย ของพ่อ) จฺลปิตา จฺลปิตา
จฺหปิตา จฺหปิตา [-ปิตุ] ‘พ่อน้อย’ uncle
- ป้า น้า (พี่สาว-น้องสาว ของพ่อ) ปิตฺลานี
ปิตฺจฺจนา ปิตฺกคินี aunt
- ป้า น้า (พี่สาว-น้องสาว ของแม่) มาตฺลานี
มาตฺจฺจนา มาตฺกคินี aunt
- ปู่ ตา ออยโย ปิตามโ grandfather
- ย่า ยาย ออยโยกา ออยโยกา ออยโย ออยโยกา
มาตมตี grandmother
- ทวด (พ่อ-แม่ของปู่ตาย่ายาย) ปยโย ปยโยกา
great-grandfather great-grandmother
- นาย สามี ผัว สามี สามี สามีโก ปติ
master husband
- เมีย ภรรยา ทาโร ขายา ภริยา ปชาปตี
wife
- เมียเก่า(ก่อนบวช) ปุราณทุติยิกา
(หญิงที่สองผู้มีมาก่อน)
- พ่อตา พ่อ(ของ)เมีย; พ่อ(ของ)ผัว
สสุโร สสุโร father-in-law
- แม่ยาย (แม่ของเมีย); แม่(ของ)ผัว
สสุสุ สสุรี สสุรี mother-in-law
- แม่ผัวและพ่อผัว แม่ยายและพ่อตา
สสุรา สสุรา สสุสุสสุรา
- ลูกเขย (ผัวของลูกสาว) ชามาตา [-ตุ]
son-in-law
- พี่เขย น้องเขย (ผัวของพี่น้องหญิง)

ภคินีปติโก ภคินีสามี *brother-in-law*

• พี่ผิว น้องผิว (พี่น้องหญิงของผิว)

นันทนา สามีภคินี *sister-in-law*

• พี่เมีย น้องเมีย (พี่น้องชายของเมีย)

สาโล ภริยาภاتا *brother-in-law*

• (ลูก)สะใภ้ (เมียของลูกชาย)

วธู วธูกา ธูณา *daughter-in-law*

• พี่สะใภ้ น้องสะใภ้ (เมียของพี่น้องชาย)

ภาตุชชา *sister-in-law*

• พ่อม่าย วิธโว มตภริโย *widower*

แม่ม่าย วิธวา มตสามีกา *widow*

• หมั้น วณณ *sterile*

อาชีพ

• เสมียน เลขโก

• เลขานุการ เลขานุการโ

• ชาวนา กสโก กสสโก

• คนทำสวน อุตยานปาโล

• พ่อครัว ลูโท

• คนทำขนม ปูปกาโร ปูปิโย

• พ่อค้า วาณิโซ วาณิชโก

• หมอ แพทย์ เวชโซ

• ช่างไม้ ถปติ ตจจโก วฑกั

• ช่างดอกไม้ มาลาการโ

• ช่างทอง สุวณณการโ นาพินธโม

• ช่างเหล็ก กมมาโร

• ช่างปั้น ช่างหล่อ ปฎิมาการโ

ปฎิพิมพ์การโ

• ช่างแกะหิน ลิลาวฑกั

• ช่างหม้อ กุมภการโ

• ช่างรองเท้า อูปาหนิโก

• ช่างฝีมือ ช่างศิลป์ ลิปปี ลิปโปโก

• จิตรกร จิตตการโ

• ช่างตัดผม กัลบก นหาปีโต กปปโก

• ช่างเย็บหนังสือ โปฏฐูกสิพโก

• ช่างทาสี วณณาเลโปโก

• ช่างซ่อม รณชโก

• ช่างทอ ตุนณวาโย

• ช่างทอผ้า เปสกาโร

• ช่างจักสาน เวโณ

• ช่างฟอกหนัง จมมการโ

• ช่างกลึง จุนทการโ

• ช่างเรียงพิมพ์ วณณโยชโก

• ช่างรถ รถการโ

• ช่างยนต์ ยนต์ลิปปี

• ช่างก่ออิฐ อิฐฐูกวฑกั

• คนขับรถ สารถิ รถาจริโย สารถิ ปาชโก

• พ่อค้าเกวียน สดถวาโ

• คนขับเกวียน สากฎิโก

• พ่อค้าแร่ กจจปูญู

• พ่อค้าข้าว ตณตุลโก

• คนขายเนื้อ มาควิโก ปสุฆาตโก

• คนขายปลา มจจโก

• คนขายหมู สุกริโก

• คนขายยา โอสธิโก

• คนขายน้ำมัน เตลโก

• คนขายเหล้า มชชวิกกยิ โสณติโก

• คนขายของหอม คนธโก

• คนขายไม้ กฏฐิโก

• คนค้าผลิตภัณฑ์ไม้ ทารุกณติโก

• คนขายผ้า วตถิโก

• คนขายพรม ปาวาริโก

• คนขายเครื่องเขียน ลิปภณติโก

• นายหน้า กยวิกกยิโก

• คนเลี้ยงช้าง ความูชัง หตถิโคโปโก

• คนเลี้ยงโค โคโป โคปาโล โคपालโก

• คนเลี้ยงแพะ อชปาโล

• คนเลี้ยงแกะ เมณชปาโล

• คนเลี้ยงม้า อสสปาโล

• คนขี่ม้า อสสาจาริโย

• คนฝึกม้า อสสทมโก

• นักกฎหมาย นิตเวทิ

• นักคณิต คณโก

• คนพิมพ์ คนประทับตรา มุฑทาโปโก

• ผู้ประกาศ ปกาสโก

• หัวหน้าคนงาน กมมุนตนายโก

• หมออดุ อิกษณิโก

• พ่อมด แม่มด หมออดุ อิกษณิโก อิกษณิกา
ตุลยา

• พราน เนสาโท ลุฑโท ลุฑโทโก วยาโ

• พรานนก สากฎิโก

• ชาวประมง เกวฏูญู มจจพนโร ชาลโก

• นักพนัน นักเลงสะกา อกษรุตโต ชุตการโ

• คนเฝ้าประตู ทวารปาโล

• คนเฝ้ายาม ยามิโก

• คนเฝ้าร้าน อาปณิโก

• คนหาบหญ้า ตินหารโก

• โสเภณี คณิกา เวเลีย เวลี เวลี *หญิง*
แพศยา

• คนรับจ้าง ภาตโก

• นักพูด นักปราศัย กถิโก

• นักเขียน คนถการโ

• กวี กวิ กวิ

• ทูต ทูโต สาสนทรโ

• นักเทศก์ เทสโก

• นักดนตรี วาทโก

• นักเล่นพิณ เวณิโก

• นักร้อง คายโก

• นักฟ้อน รำ เต็น นญู นญูโก นตตโก

• นักเล่นกล อินทชาลิโก

• นักกีฬา กีฬโก

• กรรมกร คนใช้แรงงาน กมมกรโ

• วณิพก วณิพโก

• ขอทาน ยาจโก

• คนค้ายขยะ คนเทอดอกไม้? ปุกกุโส

• คนโกง คนหลอกหลวง วณจโก สฐู

• โจร ขโมย โจโร เถโน

• นักเคมี รสายนิโก

• นักสำรวจ ภูมิมานโก รชชคาทโก

• คนชักล้าง รชโก โธวโก

สัตว์ดิรัจฉาน

ดิรัจฉานา

(เป็น ปุ. หรือ อิต. เท่านั้น)

สัตว์บก

กลชา

- สิงโต ราชสีห์ สิงห์ สีสโท เกสรี สีหราชชา
มิกรราชชา
- เสือ อชิโน
- เสือ เสือโคร่ง พยัคฆ์ พยัคฆ์
วายุคโฆ วายุคฆี สททุโล
- เสือดาว เสือเหลือง ทิปิ ทิปิณี สททุโล
มิกาทโน อชิโน อชิณี
- เสือปลา วิลาโร วิฬารโ พพพุ วโก
โกนิสาดโก
- สัตว์ร้าย (เช่น เสือ) วาหมิโค สาทโ
- ช้าง หตถิ หตถินี มาตงโค กรี กุณชโร
นาโค นาคิ คิโช วารโณ กเรณุกา
- ช้างหนุ่ม ตรุณหตถิ
- ช้างแก่ ชินณหตถิ
- ช้างน้อย หตถิจฉาโป
- ช้างตกมัน มตตหตถิ
- ช้างตัวประเสริฐ วรवारโณ
- ช้างสะเทิน (ช้างใกล้วัยหนุ่มสาว) หตถิถลโก
- ม้า ตูโรโค อสโธ วาโ
- ม้าอาชานโย อาชานีโย อาชานะโย
อาชณโย
- ลา คทโร คทโร ชิโร
- อูฐ กรโ
- เนื้อ กวาง ละมั่ง มิโค สารงโค กุรงโค
กุรงโค อชินโยนิ
- แกะ เมณโฑ เมณโฑโก เอฟโก อวิ
- แพะ โอโช อชี อชา วสโธ
- วัว โค โค (ไม่เจาะจงว่าตัวผู้ตัวเมีย) โคโณ
คาโว คาวิ อุสโธ พลิวทโ
- โคนม เฮนุ
- ควาย กระบือ มหิโส มหิโส ลุลาโย
- กระบือบอด อนธมหิโส อนธมหิโส

- กระตัง ควโล
- แรด คณทโก ชคควิสาโณ
- หมี อิกโก อจโธ
- ลิง มกุกโฆ มกุกฎี วานโร กปิ
- ลิงเสน กปิ
- ชะนี โคณจคสิ
- สุนัข หมา สุนัข โสโณ สาทโน สาทุโร
กุกุโร
- สุนัขจิ้งจอก ลีคาโธ
- หมาป่า หมาไน วโก
- สุนัขบ้า อติสุโณ อลกโก
- แมว มชชาโร มชชาโร วิลาโร วิฬารโ
พิฬารโ พพพุ พพพุโก
- หมู สุกโร วราโ
- หมูป่า วราโ
- กระต่าย สโธ เปลโก เพลโก
- กระรอก กลนทโก
- กระรอกบิน กุสิโย
- กระแต กลนทโก
- หนู มุสิโก มุสิกา อุนทุโร
- พังพอน นกุลโธ อริสโป มงคฺโส *mongoose*

สัตว์เลื้อยคลาน

- จระเข้ สุตุมารโ กุมภีโธ
- กิ้งก่า กกณชทโก สรโฆ กกณโฆ
กกณโฆ
- จิ้งจก ตุกแก สรพุ ฆรโคสิกา
- เขี้ย โคธา
- เต่า กจฉโป กุมโม กุมมโก
- งู อหิ อูโรโค อลคทโ สปิโป อาสีวิโส
อลคทโ อชคโร ภูชโ
- นาค นาโค นาคิ
- นาคราช นาคราชชา สปิปราชา วาสุกิ
- ตะขาบ กิ่งกือ กณณชลฺกกา
- ตะขาบ สตปที
- ไส้เดือน คณทุปาโท มหิตลา
- หอยโข่ง หอยนางรม สิปิปี สิปิปี สิปิปีกา
สุตติ

สัตว์ปีก

- นก สกุโณ สกุณิกา สกุณี ปกชี วิหโค ท
วิโช
- นกกระจอก กามี
- นกกระเรียน โกณจา
- นกยาง พโก
- นกยูง โมโร มยุโร มยุรี
- นกตะกรุม พลาภา
- นกกางเขน องคเหตุโก
- นกดูเหว่า กุณาลโธ กุณาลโก โกกิลโ
ปุงโกกิลโธ ปรงโกโธ โอกกจโร
- นกพิราบ กโปโต กกุโฆ ปาราวโต
- นกเขา อุกกุโส กุโร
- นกเค้า อุกุโก
- นกไส้ นกมูลโธ ลฺกุกิภา
- นกเป็ดน้ำ เป็ด ขลชโน ขลชโร
การณชโร รวิหิโส นทิจโร
- นกกาน้ำ ภาพมโป ภาพกณฐโก กาลหิโส
ภาพหิโส ภาพกณฐโก ภาพกณฐโก
จงการโธ จงโกโร ทาตฺยโ
- นกแก้ว นกแขกเต้า สุกุ สุกุ สุกุ กิโร
- หงส์ หิโส
- หงส์ขาว ฆสฺสโร
- หงส์ ห่าน กลกณโฑ เสตจจโฑ ฆสฺสโร
- ห่าน วกุกโค
- เหยี่ยว เสน โกลโล ธงโก วยุคชินโส
- เหยี่ยวแดง กงโก โลหปิฏฐุ
- เหยี่ยวนกเขา สกุนคฺมิ
- เหยี่ยวดำ ภาพเวโย
- แร้ง คิชโณ คทโธ คนโธ
- ไก่ กุกกุโฆ กุกกุฎี จรณารุช
- ไก่ฟ้า กุหิโรโก กิกิ
- ไก่เถื่อน ไก่ป่า กุกกุโฆ
- กา กาโก กาคิ
- ค้างคาว ชตุกา อชินปตฺตา วคฺคฺสิ

สัตว์น้ำ

โอทกกา ชลชา

- ปลา มจโฉ ชลโซ วาริโซ ชลจโร
- ปลากระเบน มณฑุโก
- กุ้ง อิลจาโก อายตเนตโต

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

- กบ มณฑุโก ทททุโร เภาโก

แมลง

ปาดนกา insects

- แมลง อุงกูโณ
- แมลงค่อมทอง อินทโคปกา
- แมลงงู ฌปโปโท
- จิ้งหรีด จิริ ฌลลิกา
- ตัวง หนอน กากรุโก
- ตั๊กแตน สลโก ปฏงโค
- ผีเสื้อ มอธ อธิปาดโก
- หนอน กิมิ ปุฟโว ปาดนโก
- กลุ่มหนอน กิมิคุล
- มด ปิปลลิกา กิปลลิกา
- ยุง รัน มกโส สุกิมุไซ
- เหา เล็น อูกา
- หมัด อูปปาโท

อวัยวะสัตว์

- กระพองหัวข้าง กุมโก
- กีบเท้า ชุโร
- กีบม้า ชุโร ชุโร ทรคชุโร อสสชุโร
- กีบเท้าโค องคูลิ
- กรงเล็บ นขปณชร์
- ก้างปลา หนาม กณฏกั
- ขนดงู โภโค
- งาช้าง ทนโต
- งวงช้าง โสณโท-ทา-ท โสณชติ
หตติโสณโท-ทา-ท
- ซากงู อหิภูณปี
- ปีกนก ปกโช ปตต์ ปิลช
- หนังสัตว์ จम्म อชิโน อชิน

- หนังสือ หนังสือโคร่ง เวยยคัม
- เขาสัตว์ วิสาโน สิงค
- ทาง กลาโป (ทางที่เป็นพุ่ม ไม่มีเนื้อ เช่น ทางม้า)
นงคภูริ (ทางที่มีกระดูก เช่น ทางวัว-ควาย)
- มูลสัตว์ ขี้สัตว์ ฉกณ
- มูลแพะ ขี้แพะ อชลณชิก ลณชิกา

อื่นๆ

- สัตว์เลี้ยง (ไว้ใช้งานหรือเป็นอาหาร) ปศุสัตว์
ปสุ ปสุโก
- ลูก ลูกสัตว์ ฉาโป ฉาปโก โปตโก โปติกา

ร่างกาย

- ร่างกาย กาโย เทโท สรริ วณู
- กาย ตัว คตต์
- ซากศพ กุณโป กุณปี กุณโป กุณปี ฉโว
- หนัง ตโจ
- หนัง หนังสัตว์ จम्म อชิน
- ผิว ฉวิ
- ขน โลโม โลม
- ศีรษะ สิส มตลโก
- ผม เกโส
- หน้าผาก นลาโณ นลาโต
- หน้า มุช
- คิ้ว ฌมู ฌมูโก ฌมูกา
- นัยน์ตา จกช อกช เนตต์ โลจน นยน์
- น้ำตา อสสุ อสสุชล อสสุธารา เนตตชล
- หู กณโณ โสต
- โคนหู กกหู กณณมุล
- จมูก นาสา นาสิกา
- หนวด มสสุ
- ปาก มุช
- ปาก ริมฝีปาก โอฏโฐ
- ช่องปาก มุชทวาร
- ฟัน ทนโต
- ลิ้น ชิวหา
- ฟัน ทนโต
- น้ำลาย เขโพ
- น้ำมูก สิงฆาณิกา
- เสดด เสมหะ เสมโท เสมห์
- คาง ทนุ ทนูกา จุกุ
- คอ กณโฐ คิวา
- อก อูโร อูร์
- รักแร้ กจฉา
- ปอด ปปมาส
- หัวใจ ททย
- แขน พาหุ พาหุ พาหา ภูโซ
- ศอก ข้อศอก กบบโร
- ท้อง กุจฉิ กุจฉิ อูทร
- สะดือ นาภิ นาภิ
- ไต๑ วฏก
- ตับ ยกณ
- พังผืด กิโอมก
- ม้าม๒ ปัท
- ตี ปิตต์
- ไส้ใหญ่ อนุต
- ใส่น้อย อนตคณ
- อาหารใหม่ อูทรีย
- อาหารเก่า กริส
- มุตร มุตต์
- เอว สะเอว องโก กฏิ
- ตัก เอว องโก
- ตะโพก บั้นเอว โสณ โสณิ
- หลัง ปฏฐิ
- มือ หตโต
- ฝ่ามือ ปาณิ
- ข้อมือ มณิพนุโร สันมือ กรโก
- กำมือ กำปั้น มฏฐิ
- ประนมมือ อลุชลิ อลุชลิ อลุชลิ
- นิ้วมือ องคูลิ
- นิ้วชี้ ตชชณี
- เล็บ นโช นช
- ขา ต้นขา โคนขา ขาอ่อน อูรู อูรูโก
- ขาอ่อน สตุถิ
- เข่า ชนนุ ชนนุก ชนณณ ชนณนุก ชนนูกา

ขณฺณกา

- เท้า ปาโท
- สันเท้า ปณฺธิ ปณฺธิกา
- เนื้อ มฺสํ
- กระดุก อณฺฐิ / อณฺฐิม
- เยื่อในกระดุก อณฺฐิมิลฺล
- เอ็น นหารู / นหารู ม.
- เลือด โลหิตํ
- หนอง ปุพฺโพ
- เหงื่อ เสโท
- มันชั้น เมโท
- เกลวมัน วสา
- ไขข้อ ลลิกา
- ฝี่ กณฺฑู
- ลมหายใจ ปรานณ; ชีวิต ปาโณ

จิตฺใจ

- *จิต ใจ จิตฺตํ เจโต มโน มนํ มานสํ
วิญญานํ หทยํ

ต้นไม

- ต้นไม รุกฺโข ตรู
- ป่า วนํ อรณฺญํ
- ดง อณฺวิ
- ดอกไม ปุพฺผํ กุสุมํ
- ผลไม ผลํ
- เมล็ด อณฺฐิ อณฺฐิกํ ลิตฺถํ ลิตฺถกํ
- เมล็ดข้าว เมล็ดข้าวสูก ลิตฺถํ ลิตฺถกํ
- เมล็ด พืช หน่อ พีชํ
- เมล็ดผักกาด สาสโป
- เมล็ดตาล ตาสณฺฐิกํ
- เมล็ดงา ติลํ ติลิกํ
- เมล็ดมะม่วง อมพณฺฐิ
- กิ่ง กิ่งไม สาขา
- ใบไม ปลาโส ปณฺณํ ปตฺตํ
- ไม้ กณฺฐิ ทารู
- สะเก็ดไม ขลฺล
- ยาง ชตุ
- ต้นโพธิ์ โพธิ โพธิรุกฺโข

- ต้นไทร นิโครฺโธ
- ไทรย้อย วณฺโณ
- สะเดา นิมฺโพ
- ต้นมะม่วง อมโพ อมพรุกฺโข
- ผลมะม่วง อมพํ อมพผลํ
- ต้นกล้วย กทฺล กทฺล
- ผลกล้วย กทฺลผลํ
- ต้นขนุน ปนโส
- ผลขนุน ปนสํ
- ต้นพุทรา ปทโร
- ผลพุทรา ปทรํ
- ไม้จืด ลิมพล ลิมพล
- ต้นห้ว ขมฺพ ขมฺพ
- ข้าวเปลือก วีหิ
- ข้าวสาลี สาสิ
- ไม้ไผ่ เวหุ
- อ้อย อุจฺจ
- ต้นไม้ใหญ่เจ้าป่า วนปฺปติ (มหารุกฺโข)
- ดอกบัว ปทุม ปทุมํ กมลํ อุปลํ อุปล
สโรชํ ปุณฺชริกํ
- ขบา ขปา
- ต้นหมาม่วย กจฺจ
- น้ำเต้า ลาวู
- เถาวัลย์ ลตา วิฐ
- ข้าวกล้า สสสํ
- หญ้า ติณ
- มัน เผือก มุโล มุลโก มุลํ มุลกํ
- ละอองดอกไม้ เกสร เกสโร เกสรํ

ธรรมชาติ

- โลก โลโก
- ภาพ ภโว ภวนํ
- ภูมิ ภูมิ
- สวรรค์ สคโค เทวโลโก
- นรก นโร
- นรกอเวจี อวิจิ อวิจิ อวิจิ อวิจิ
- ดาว ตารา ตารา โขติ นภชตฺตํ
- ดาวหาง ดาวตก ธุมเกตฺ

- แผ่นดิน ภู ภูมิ ภูริ ภูริ ปฐวี ธรรณี ฉมา
วสุธา วสุธรธา
- พระอาทิตย์ อาทิจโจ สุริโย ทิวากโร ทิน
โกโร ภาณ
- พระจันทร์ จनुโท จनुทิมา นภชตฺตราชา
สสิ
- พื้น ตล
- พื้นใต้ดิน นาคพิภพ ปาตาล
- ฝั่ง ตริ
- ฝั่งนี้ ฝั่งใน ภายใน โอริ
- ฝั่งอื่น ฝั่งนอก ฝั่งโน้น ปาร
- เกาะ ทวีป ทีโป
- ภูเขา ปพฺพโต ตริ
- ภูเขาหินล้วน เสโล
- เขาพระสุเมรุ สิเนรุ
- ซอกเขา กนฺทโร กนฺทรา คพฺภาร
- เงื้อมเขา ปพฺภาร
- ถ้ำ คฺหา คฺหา คิริคฺหา คิริคฺหา คพฺภาร
- ดิน ดินร่วน ปัส ปัสโก
- ดิน ดินเหนียว มตฺติกา
- เปือกตม โคลน กทฺทโม จิกฺขล
- หิน ศิลา ลิตา อมฺโณ อสมฺมา ปาสาโณ
อุปล
- แผ่นหิน ปาสาโณ
- หินลับมีด นิสโท
- กรวด วาลูกา
- ทราย อรู วาลูกา
- ครั่ง ลาชา
- ขี้ผึ้ง ลิตฺถํ ลิตฺถกํ
- ชาติ ชาติ
- ฝุ่น ผง ฐล ฐล ฐล ฐล ปัส ปัสโก จุนฺโณ
จุนฺณ
- กองฝุ่น ปัสฏล
- น้ำ อุทก ชล วาริ อมฺพ อาโป
- ชาติน้ำ อาโปชาติ
- ทะเล ชลธิ สินธุ อณฺณโว สาคร สมฺพุโท
มหาสมฺพุโท

- ห้วงน้ำ น้ำท่วม โอลิม
- บึง วาปี ตลาโก ตฟาโก สโร สร์
- สระที่เกิดเอง ชาตสสรุ ชาตสสรุ
- ลำธาร ธารน้ำ ปทโร ธารา; กุนนที กุนที
(แม่น้ำน้อย)
- แม่น้ำ นที
- แม่น้ำสินธุ สินธุ
- แม่น้ำสรภู สรภู
- ผน เทโว วสส์
- ผน เม็ดผน วฏฐิ
- กระแส กระแสน้ำ โสต้
- คลื่น อุมิ วีจิ
- สายฟ้า อสนิ อสนิ วิขุ วิขุลตา
- ฟ้าผ่า อสนิปาโต
- ไฟ ปาวโก อคคิ เตโซ ทโห รุเมตุ
สนตาไป ทหน ทหน
- ธาตุไฟ เตโซธาตุ
- ไฟป่า ทวทาโห ทวทาโห
- เปลวไฟ ขาลา สิขา อจจิ
- ประกายไฟ วิปมุสิงค มุสิงค
- ควัน ควันไฟ จูโม จูโม
- เขม่า มสิ
- ลม วาโย วาโย
- อากาศ อากาโส
- หลุม กาสุ
- ช่อง รู โพรง สุสิริ ฉิทท์
- แสงสว่าง รัศมี โอภาโส อาโลโก ปทิปโป
ปภา อภา นารา รสิ รสมิ
- เสียง สโร
- เสียง คัพท สทโท
- เสียงก้อง โฆโส
- (เสียง)ไพเราะ มจรุ มลขุ มลขุ (คุณ.)
- กลิ่น คนโร
- รส รโส
- สังขาร สงขารุ
- ลมตะวันออก ปุรตถิมวาโต
- ลมตะวันตก ปจฉิมวาโต
- ลมเหนือ อุตตรวาโต

- ลมใต้ ทกขินวาโต
- ลมมีรุสึ สรขวาโต
- ลมไม่มีรุสึ อรขวาโต
- ลมหนาว สิตวาโต
- ลมร้อน อุนหวาโต
- ลมพัดเบาๆ ปรัตตวาโต
- ลมพัดแรง อธิมตตวาโต

ทิศ

- ทิศ ทิศา โกลเ
- ทิศเหนือ ทิศอุดร ทิศเบื้องซ้าย อุตตโร
อุตตรา อุตตร อุตตรทิศา อุทิจิ อุทิจิ
- ทิศใต้ ทิศเบื้องขวา ทกขินทิศา อปาจิ
อปาจิ อวาจิ
- ทิศตะวันออก บูรพา ปราจัน
ทิศมีในเบื้องหน้า, ปุริมทิศ ปุริมทิศา
ปุรตถิมทิศา ปุรตถา
มีในทิศตะวันออก ปุรตถิม ค.
ทิศเบื้องหน้า ปุพพา ปุพพทิศา ปาจิ
ปาจัน ปาจัน
มีในทิศตะวันออก ปาจัน ค.อคคิโกโล
อคคินิโกโล อปรา
- ทิศตะวันตก ปติจิ ปจฉิมมา ปจฉิมทิศา
ปจฉิมมาทิศา ทิศเบื้องหลัง ปจฉา นิ.
- ทิศเฉียง ทิศน้อย อนุทิศา
ระหว่างทิศ มุม วิทิศา
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศอีสาน
ปุพพุตตรา ปุพพุตตรทิศา
อุตตรานุทิศา ฮีสาน
- ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทิศหริดี หริดี
อปรทกขินมา ปุพพทกขินเ
ปุพพทกขิน ปุพพทกขินมาทิศา
ทกขินอนุทิศา ทกขินานุทิศา
ทิศอาคเนย์ อาคเนยโย
- ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ทิศพายัพ
(ส. วายัพ) ปจฉิมมาอนุทิศา ปจฉิมุตตรา
- ทิศเบื้องบน อุปริมา อุตตรา อุคคโม
อุคคมน

- ทิศมีในเบื้องต่ำ ทิศเบื้องต่ำ เทภูฐิมมา ทิศ
เบื้องล่าง, ทิศเบื้องต่ำ อธรา

สถานที่

- บ้าน เรือน เคห์ เคโห ฆร์
- ที่อยู่ นิเวสน เวสโม
- ที่อาศัย ที่พัก เรือน อวาสโ
- (หมู่)บ้าน คาโม คามโก
- ประชุมแห่งบ้าน คามโก
- ภูมิ ภูมิ ภูมิ
- วัด อวาโส อาราโม
- วิหาร วิหารุ
- สวน อาราโม อุยยาน
- นา เขตต์
- เจดีย์ สฎูป เจดีย์ ฎุโป
- ยอด ฎุโป
- อาคาร อ-อาคาโร อ-อาคาร
- ศาลา โรง สาลา
- โรงเรียน ปาฐาคาโร ปาฐุสาลา
- โรงพยาบาล อาโรคยสาลา คิลาณสาลา
- ห้อง คพโก โอวรโก โอวรก
- ห้องเรียน ปาฐุคพโก
- ห้องนอน สยณคพโก
- ห้องน้อย โอวรโก โอวรก
- ที่นอน สยณ เสน เสยยา
- ที่นั่ง อาสน
- ที่อยู่อาศัย ที่นอนและที่นั่ง
เสนาสณ เสยยาสณ อุปสสย
- เติง มณจโก
- ที่ที่ตั้ง ฐาน
- โรงอุโบสถ อุโบสถ โบสถ อุโปสถคค
อุโปสถาคาโร
- โรงอาหาร หอฉัน ภตตคค
อุปฐฐานสาลา อาสนสาลา
- ชุมประตู่ โกฏฐุโก
- โรงไฟ อคคิสาลา
- ศาลาเรือนไฟ ขนตาฆรสาลา
- เรือนไฟ ขนตาฆร์

- กบปียกภูฏี กบปียกภูฏี
- ที่แอบที่ชอน(ตัว) ที่เหล็กเร้น เลน-ณิ
- ที่จกรรม จกโม จกมฏฐาน
- โรงจกรรม จกมนสาลา
- บ่อน้ำ อุทปาโน ปปา
- ศาลาบ่อน้ำ อุทปานสาลา
- สระโบกขรณี โปกขรณี
- มณฑป มณฑปไป มณฑป
- สระ สโร สรี
- ห้องน้ำ ห้องส้วม วัจจกภูฏี วัจจกภูฏี
- ระเบียบ หน้ามูช อาลินโท ปมุช
ปริยาคาโร ปริยาคาร์ ปาฆณิ
- คอก วโซ
- คอกวัว โคกุล คมฐิ โคมฐิ
- รัฐ แคว้น ประเทศ รฐฐิ วิชิต
- ตำบล เมือง บ้านเมือง ประเทศถิ่น
ชนปโท
- สถานที่ ประเทศ ถิ่นที่ เทโส ปเทโส
- นิคม นิคโม
- เมือง นคร -ธานี ปรี ปรี มณฑโร มณฑริ
- หมู่บ้าน คาโม village
- ประตุมือง ชุมประตุมือง โคปุรี
- ประเทศฝ่ายทิศใต้ เมืองแถบใต้
ทกขินาปโต
- ถนน ทาง มคโค ปโต ปนโต ปชโซ
- ตรอก ถนน ทางเดิน วิถิ รจจา รติกา
วิสิขา
- ถนนตัน ตรอกตัน พยูโห
- ทางสามแยก สิงฆากุก
- คูเมือง ปริขา
- ซิงช้า โกลา
- สะพาน เสตุ
- เขตแดน สิมา
- รั้ว วติ
- ที่ใกล้ มุล
- ที่ใกล้ สำนัก สนติก

นิบาตเกี่ยวกับที่-สถานที่

- ในที่สูง อุจจ
- ในเบื้องบน อุทริ อุปริ
- ในเบื้องต่ำ/ล่าง นิจ อโร
- ในภายใต้ ในข้างใต้ ข้างล่าง เหมฐา
- ในฝั่งใน/นี้ โอริ
- ในฝั่งนอก/โน้น ปารี
- ในภายใน อนโต อชมตต
- ในภายนอก ติโร พหิ พหิทธา พหิธา
พหิรี
- ในที่ไกล อารา อารกา
- ในโลกอื่น หุรี
- ในโลกหน้า เปจจ
- ในที่ข้างหน้า เฉพาะหน้า อภิโต
- ริม ใกล้ ทั้งสองข้าง อภิโต
- ข้างหน้า ปุโรโต
- ข้างหลัง ปจจโต ปฐฐิโต
- ในที่ต่อหน้า สมมุขา อารี อารี
- ในที่ลับหลัง ปรมุขา ปรมุข
- ในที่แจ้ง ที่แจ้ง อารี อารี
- ในที่ลับ โรโห
- ในระหว่าง อนตรา
- ต่อมา ถัดมา หลังจากนั้น อนนตรี
- ไม่มี(อะไรคั่นใน)ระหว่าง ลำดับ อนนตรา
- ในแนวขวาง ติริย
- ณ ส่วนข้างหนึ่ง เอกมนต
- ในที่รอบๆ ในที่ใกล้ โดยรอบ สมนตา
สมนตโต สามนตา ปรีโต
- ในส่วนเดียว ร่วมกัน เป็นอันเดียวกัน
เอกซณิ

อื่น ๆ

- ในที่(เดิม)ของตน สภฐาเน ยถาฐาเน
- ในที่ที่เราบอกไว้ มยา วุตตฐาเน
คตคตฐาเน
- ในฐานะอันเลิศ อคคฐาเน
- ในที่ท่ามกลาง มขณิมฐาเน (ในที่ที่มีใน
ท่ามกลาง)

- ในท่ามกลางหมู่บ้าน คามมขณเม
(ในท่ามกลางแห่งหมู่บ้าน) #เคทมขณเม
วิหารมขณเม
- ในฐานะอันไม่พึงรักษา อรกชิตพพฐาเน
- ในที่ที่อยู่นั้น ในที่อยู่ วสนฐาเน
- ในที่ที่ตนนั่ง อดตโน นิสินฐาเน
- ในที่แห่งเท้า ปาทฐาเน
- ในที่ที่ตอน ถลฐาเน ในที่ลุ่ม นินนฐาเน
- ในที่ที่แห่งตนบังเกิดแล้วๆ
นิพพตตนิพพตตฐาเน
- ในที่ที่ควรหัวเราะ หสิตพพฐาเน หสนติ
- ในที่ที่ใกล้ อาสนนฐาเน
- ในที่ที่เดียวกัน เอกฐาเน วสนตา
- ในที่ที่ตามที่ชอบใจ ยถารุจิตฐาเน
- ในฐานะแห่งที่สาว เชฐฐิธฐาเน
- ในฐานะแห่งอัครมเหสี อคคมเทสิฐาเน
#มาตฐาเน, อาจริยฐาเน

ยาน พาหนะ

- รถ โรถ
- รถม้า อสสรโรถ
- ยาน ยาน
- พาหนะ วาหน
- ยนต์ เครื่องกลไก ยนต์
- เกวียน สกุฏ
- เรือ นาวา โปโต

อาหาร

- ข้าวสุก โธปาโน
- แกง สุโป
- กับข้าว พยณชน
- บิณฑบาต ปิณฑปาโต
- ขนม ปุโว ปุโป
- ข้าวสวย ภัต ภตต
- ภัคชา ภิกขา
- ข้าว อนน
- ข้าวและน้ำ อนนพาน
- เนื้อ มัส
- เนื้อหมู สุกรมัส

- ปลา มจโฉ
- เนื้อและปลา มจฉมส์
- เนื้ออรรอย มจรมส์
- เนื้อที่เหลือ เสสมส์
- เนื้อที่เก็บไว้ รุปตมส์
- เนื้อเหี้ย โครมส์
- ผลไม้ ผล (ชมพูผล กทลผล อมพ/อมพผล)
- ผลไม้ต่างๆ นานาผลานี
- ข้าวปลายเกรียน ปลายข้าว กามาซกั
- กามาซกั
- ปลายข้าวมีน้ำส้มเป็นที่สอง
- ‘กามาซกั พิลงคหุตยั’
- ของควรรเคี้ยว ขาหนียั ขซขั ขซขกั
- ของควรรบริโศค โภชนียั โภชขั
- ของควรรเคี้ยวควรรบริโศค ขาหนียั โภชนียั
- ขซขกั

น้ำ เครื่องดื่ม

- น้ำ (ทั่วไป) อุกกั
- น้ำดื่ม (น้ำเปล่า) ปานียั
- น้ำ(เครื่อง)ดื่ม เครื่องดื่ม ปานะ ปานั
- ปานกั
- น้ำมะม่วง อมพปานั อมพปานกั
- (น้ำ)กาแพ กาศิปานั
- อัญฐาน อัญฐานานั
- ยาคุ อาหารเหลว ยาคุ
- ยาคุแข็ง โภชชยาคุ (ยาคุที่เข้มข้นกว่าปกติ)
- น้ำผึ้ง มจ
- น้ำอ้อย น้ำตาล น้ำอ้อยงบ ผาณิตั คุโศ
- โคโ
- น้ำพุทรา มจกปานั
- เลือด โลหิตั
- สุรา เหล้า น้ำเมา สุรา มชขั
- หิวข้าว ฉาด
- กระหายน้ำ หิวน้ำ ปิปาลิต

ผ้า อารณั

วตถาภรณานี

- สร้อย/กำไล/มือ/เท้า กำไล วลยั bangle

- กำไลมือ เกยรร bangle for arm
- กำไลเท้า นูปุโร bangle for feet
- รัศประคต เข็มขัด กายพนธนั belt
- ผ้าห่ม(ขนสัตว์ กั้นหนาว) กมพลั blanket
- กำไลมือ วลยั กฏกั bracelet
- ผ้าฝ้ายแบบหนามักมีสีขาวไม่มีลาย กป
- ปาลิกั calico
- ดอกไม้บนศีรษะ เทริด มงกุฎดอกไม้
- เสขโร chaplet
- ผ้า วตถั ทุสลั cloth
- ผ้าอาบน้ำ อุกทสาฎิกกา cloth for bathing
- ผ้าฝ้าย ไชม fibe cloth
- ผ้าขนสัตว์ กมพลั woolen cloth
- ผ้าไหม อหตั (ผ้าอันอะไรๆ ไม่ขจัดแล้ว)
- เสื้อ เสื้อคลุม สากิกกา
- เครื่องประดับคอ คิเวยัย collar
- จูฬามณิ crest-gem
- มงกุฎ กิรฎั crown
- diadem อุนทิส มงกุฎ รัศเกล้า พระราช
- อานาจ พระฐานันดรศักดิ์
- ต่างหู กุณทลั ear-ring
- garland มาลา
- เครื่องนุ่งห่ม สากิกกา garment
- สบง อันตรวาสก อันตรวาสโก inner garment
- ฟ้านุ่ง นิวาสนั lower garment
- จีวร อุตตราสงโค ผ้าห่ม ปารุปนั (สำหรับห่มด้านบนลงมา) upper garment
- รัศเอา กฎิพนธนั girdle รัศสะโพก เมขลา girdle of a woman
- ผ้าเช็ดหน้า หตถปุณฉนั handkerchief
- หมวก สีสาวรณั นาฬิปตโต hat
- ชายผ้า ทสา ทุสสนโต hem (of a garment.)
- jacket กณจุโก overcoat ที่ชกณจุโก
- สร้อยคอ หาโร คิวากรณั necklace
- ointment fragrant วิเลปนั
- น้ำหอม ของหอม สุกนโร perfume

- การอบ(กลิ่น) วาสนั perfuming
- เข็ม สลากกา pin
- rag นนตกั
- แหวน องคูลิมุททา ring
- แหวนตรา มุททิกกา signet ring
- รองเท้า ปาทุ ปาทุกา shoe รองเท้าแตะ?
- อุปาหนั sandals
- scent คนธสาโร
- ผ้าไหม โกลยัย silk
- smoking pipe ฐมนตตั
- สบู่ นทานียัย soap
- สร้อยไข่มุก มุตตาวลลิต string of pearls
- ผงอาบน้ำ? วาสุณณณั toilet powder
- toilet box วาสุกรณโ
- ผ้าเช็ดหน้า? มุชปุณชนั towel
- ผ้าโพกหัว สิสเวฐนั turban
- ร่ม ฉตตั umbrella
- veil มุชาวรณั
- ไม้เท้า(คนแก่) กตตรยฎฐิ walking stick
- นาฬิกา โหราโลจนั watch

บ้าน ส่วนประกอบ อุปกรณ์

- ยุง ฉาง โภฎฐั barn
- ชุ้ม/ห้องอาบน้ำ นหานโภฎฐโก bathing closet
- คาน ตูลา beam
- ห้องนอน สยนิฆรร bedroom
- แผ่นกระดาน ผลโก board
- ลิ่ม กลอน อคคลั bolt
- อิฐ จยนิฎฐกา brick
- ซีเมนต์ กาฬจณณณั cement compound
- องคณั
- ห้องอาหาร โภชนสาลา dining-room
- ประตู ทวารั door
- กรอบประตู ทวารพาหา door-frame
- drawing-room ปฎิกกมนั
- eaves นิมพั
- โรงรถ รตสาลา garage

- ซุ้มประตู ประตูใหญ่? ทวารโกฏฐโก *gate*
- คุสุโล *granary*
- โรง, ห้องโถง ศาลา *hall*
- เตาไฟ อุทธรณ์ *hearth*
- บานพับ ทวารราวภูโก *hinge*
- ห้องชั้นใน โอเวอร์โก *inner room*
- กุญแจ กุญจิกา ตาโพ *key*
- รูกุญแจ กุญจิกาวีรวร์ *keyhole*
- ห้องน้ำ วจจุกุญ *lavatory*
- ปูนขาว เสตจุนณ *lime*
- จยนาเลโป mortar (*ครก; ส่วนผสมของปูนขาวหรือซีเมนต์กับทรายและน้ำ; โบกปูน*)
- เสา ถมโก *pillar*
- เรือนยอด อาคารที่มีหลังคาเป็นยอดแหลม ภูภาคารโร ภูภาคาร *pinnacle*
- ไม้กลอนหลังคา ไม้จันทัน โคปานสิ *rafter*
- หลังคา ฉทน์ *roof*
- ห้อง คพโก *room*
- โรงม้า อสสศาลา *stable*
- บันได โสปาโน *stair*
- โรงเก็บของ อุทโทสิโต *store*
- terrace เวทิกา
- verandah อาลินโท
- ธรณีประตู อุมมาโร *threshold*
- ท่อนไม้ กฏฐ์ ทาร์ *timber*
- top-plate ปกขปาโส
- พื้นชั้นบน? ปาสาทตล *upper floor*
- ฝา ภิตติ *wall*
- wall-plate สงฆาโฏ
- หน้าต่าง วาทปาน *window*
- บานหน้าต่าง กวาญ *window shutter*
- หน้าต่างที่มีมุข *window with a balcony*
- สิทพลขโร
- อาคารผู้หญิง อิตถาคาร โอโรโร *women's apartments*

สิ่งของ

- ทรัพย์ สมบัติ ธน์ โกโค สมปตติ วิกโว *ทรัพย์สมบัติ*
- สาปเตยย์ กฏุมพ์ กฏุมพ์ ทพพ์ *สาปเตยย์*
- เงิน ทิวณณ *เงิน*
- เงินตรา รูปีย์ กหาปณ *เงินตรา*

สิ่งของภายในบ้าน

เคหณทานิ

- เถ้า ฉาริกา *ash*
- ตะกร้า ปิฏก *basket*
- ถุง ปลิพพโก *bag*
- เตียง มณโจ *bed*
- ผ้าคลุมเตียง มณจตถรณ *bedsheet*
- ม้านั่ง นิสิทนผลโก *bench*
- หีบหมาก กล่องหมาก ตมพุลเปพา *betel server*
- ขวด นาฬิกา นาฬิกา *นาฬิกา*
- หีบ กล่อง มณชุสา ขร์ *box*
- ไม้กวาด สมมชชนี *broom*
- แปรง วาลณชูปโก *brush*
- พรม โกชโว *carpet*
- เก้าอี้ ปีฐ *chair*
- ถ่าน องคาโร *charcoal*
- corn-measure นาฬิ
- couch ปลลงโก
- ถ้วย จสโก *cup*
- โต๊ะเขียนหนังสือ เลขณผลโก *desk*
- จาน ถาลิ *dish*
- เก้าอี้นั่งเล่น อาสนุทิ *easy chair*
- ไฟ อคคิ *fire*
- วัตถุที่กำลังติดไฟ อลาต *firebrand*
- fire-place อุทธรณ์
- ไม้ฟืน ทาร์ อินธน์ *firewood*
- เครื่องเรือนไม้ ทาร์กณท *furniture*
- ขวดแก้ว กาจตุมโป *glass-bottle*
- เครื่องแก้ว กาจกณท *glassware*
- กระเป่าถัก ปจฉิ *hand-basket*
- กระเป่าถัก ปลิพพโก *purse*
- ตุ่ม อรณขโร *jar (big)*

- เหยือก กณชิกา *jug*
- มีด สคถ ฉุริกา *knife*
- ทัพพี ทพพิ *ladle*
- โคมไฟ ปทิปโป *lamp*
- ไส้ตะเกียง ทิปวณณ *lamp wick*
- ถุงหนัง ภสตา ภสตรา *leather bag*
- ฝา ปีธาน *lid*
- ฝาหม้อ สราโว *lid for a pot*
- เสื่อ กิลลช *mat*
- กระจกเงา อาทาโส *mirror*
- mortar อุททขโล
- มุ้ง มกसारณ *mosquito net*
- เข็ม สุฉิ *needle*
- สาก มุสโล *pestle*
- หมอน ทิมโพทน์ *pillow*
- ปลอกหมอน ฉิมลิกา *pillow case*
- จาน (*กินข้าว*) กัโส *plate (to eat from)*
- หม้อ ฉาฉิ *pot*
- ที่รองหม้อ จุมพฏก *potstand*
- เก้าอี้ ภทปัฐ *rattan chair*
- เชือก รชช *rope*
- ตาชั่ง ตุลา *scales*
- กรรไกร กตตริกา *scissors*
- ที่นั่ง อาสน *seat*
- จักรเย็บผ้า สิทพนยนต์ *sewing machine*
- sieve ปิฏฐฉาลิกา
- spittoon เขลมลลโก
- ซ้อน กฏจจุ
- stone to grind on นิสโท —to grind with นิสทโปโต
- โต๊ะกินข้าว โกชนผลโก
- สายหนัง วรดตา *thong*
- ด้าย สุตต ตตตุ *thread*
- ถาด กัสาธาโร *tray*
- ภาชนะ ภาชน *vessel*
- ภาชนะดิน อามตติก *clay vessel*
- ภาชนะสำริด กัสาชน *bronze vessel*

- หม้อน้ำ **ขโม** *water-pot*
- กระด้ง **สุโป** *winnowing basket*

สิ่งก่อสร้าง บริหาร สิ่งต่างๆ ในวัด

สมณปริกุขารานี

- หอฉัน ทานศาลา **ทานศาลา** *alms hall*
- แท่นบูชา ที่บูชา **บูชาสน์** *altar shrine*
- ธรรมาสน์ **ธมมาสน์** *pulpit*
- หอระฆัง **ฆณฎาตถมโ** *belfry*
- ระฆัง **ฆณฎา** *bell*
- ต้นโพธิ์ **โพธิรุกโข** *bo-tree*
- บาตร **ปตโต** *bowl*
- ที่กรองน้ำ **ปริสสาวน** *water-strainer*
- จีวร **จีวร กาสาว** *yellow robe*
- ภิกษุ **ภิกขุ** *Buddhist monk*
- ธรรมทูต **ธมมทูโต** *missionary*
- สามเณร **สามเณโร** *novice*
- devotee **ภคตติมา**
- chapter house **สีมาขร**
- devotion **สทฐา**
- doctrine **ธมโม**
- elderly monk **เถโร**
- enlightened one **พุทธโธ**
- ไม่มีศรัทธา **อสสทฐ** (คุณ.) *faithless*
- พระพุทธรูปปฏิมา **ปฏิมา** *image*
- เรือนพระพุทธรูปปฏิมา **ปฏิมาขร** *image house*
- ห้องสมุด **โปตถกาลโย** *library*
- วัด วิหาร **อาราโม** *monastery*
- โรงธรรม ธรรมศาลา **ธมมศาลา** *preaching hall*
- เจดีย์ **เจตีย์** *pagoda*
- ลานโพธิ์ **โพธิองคณ** *platform around a bo-tree*
- ลานเจดีย์ **เจตียงคณ** *platform around a pagoda*
- กระท่อม **ปณณศาลา** *monks' quarters*
- นักเทศก์ **เทศโก** *preacher*
- การแสดงธรรม **เทศนา** *preaching*

- หนังสือธรรมะ **ธมมโปตถโก** *religious book*
- relic casket **ธาตุกรณโ**

รัตนชาติ แร่ธาตุ

รัตนขณิขานี gems and minerals

- แก้ว **รัตน** *jewels, precious stones, gems, gemstone*
- มณี แก้วมณี **มณี** *jewels, precious stones, gems, gemstone*
- แก้วพลึก (แก้วหินสีขาวสลัว) **ผลิก** *milky quartz, crystal glass*
- เพชร **วขิริ** *diamond*
- เพชรตาแมว **เวหุริย** *cat's-eye*
- แก้วประพาฬ **ปวาล** *coral*
- ทับทิม **โลหิตงโก** *ruby*
- นิล มรกต **อินทนิโล** *sapphire*
- มรกต **มรกต** *emerald*
- บุษราคัม **มุสสราโค** *topaz*
- lapis lazuli **นิลมณี**
- มุก **มุตตา** *pearl*
- .
- ทอง ทองคำ **สุวรรณ** **จารุ** **ชาตรูป** **กาลณ** **จัน** **กนก** *gold*
- เงิน **สขณ** **รชต** *silver*
- แร่เงินแร่ทอง **รูบิย**
- ทองแดง **ตมพ** **ตามพ** *copper*
- ดีบุก **ติปุ** *tin*
- ตะกั่ว **ติปุ** *lead*
- ทองเหลือง **ริริ** **อารณู** *brass*
- สำริด **กโส** *bronze*
- เหล็ก **อโย** **กาลายล** *iron*
- ตะกั่วดำ, กราไฟต์ **อพภก** *plumbago, graphite*
- พรอท **ปารโท** *quicksilver*

โลกธาตุ จักรวาล

โลกธาตุ จกกวาโล-ล

- โลก **โลโก** *world*

- เมฆ **วลาหโก** **เมโ** *cloud*
- เมฆฝน **วลาหโก** *nimbus, rain cloud*
- เย็นหนาว **สีต** *cold*
- ความร้อน **อุหม** *heat*
- พระจันทร์ **จันโท** *moon*
- ดาวเคราะห์ **คหตารา** *planet*
- ดาวหาง **ธุมเกตุ** *comet*
- กลุ่มดาว **นภขต** *constellation*
- อุกกาบาต **อูกกาปาโต** *meteor*
- การขึ้นของพระอาทิตย์ **สุริยทโย** *rising of the sun*
- การขึ้นของพระจันทร์ **จันโททโย** *rising of the moon*
- จันทรคราส **จันทคคาโ** *eclipse of the moon*
- สุริยคราส *eclipse of the sun* **สุริยคคาโ**
- ไฟ **อคคิ** *fire*
- สวรรค์ เทวโลก **เทวโลก** **สคโค** *heaven*
- นรก **นิรโย** *hell*
- น้ำ **ชล** **อุทก** *water*
- ลูกเห็บ **กรกา** *hail-storm*
- น้ำค้าง **อุสสาโว** **ตุหิ** *dew*
- หิมะ น้ำแข็ง **ทิม** *ice*
- หิมะ **สโน** **ตุหิ**
- พายุหิมะ **หิมปาโต** *snow storm*
- ลม **วาโต** **วายุ** *wind*
- แสงสว่าง **อาโลโก** *light*
- แสงจันทร์ **จันทิกา** *moonbeams*
- ความมืด **อนธกาโร** *darkness*
- ฝน **เทโว** **วสโส** **วสส** *rain*
- รุ้ง **อินทธน** *rainbow*
- การหมุนรอบ **ปริพภณ** *rotation*
- ท้องฟ้า **อากาโส** **นภ** *sky*
- สายฟ้า **วิขุ** *lightning*
- ฟ้าร้อง **ถนิต** *thunder*
- สายฟ้า **อสนิ** *thunder bolt*
- ราศีจักร **ราศีจก** *zodiac*

โลก แผ่นดิน

ปฐวี the earth

- antarctic zone วินตโก
- arctic zone กรวีโก
- ถ้ำ คูหา cave
- เมือง นคร ปุรี city
- ทวีป มหาทวีป continent
- ประเทศ รฐรัฐ country
- ที่กัณดาร กนตาโร desert
- ฝุ่น ฐลิ dust
- อาณาจักร อิริชช empire
- นา เขตต์ field
- ป่า วน อรณญ์ forest
- สวน อาราโม อุยยาน garden
- กรวด สกุชรา gravel
- แผ่นดิน ภูมิ ground ถาล land
- เกาะ ทีโป island
- kingdom รชช
- market town นิคโม
- เหมือง อากโร mine
- เมืองใหญ่ มหานคร ราชธานี อคคณคร metropolis
- ภูเขา ปพพโต mountain
- ยอดเขา คิริสิช mountain peak
- โคลน ตม ปงโก กมล mud
- ขั้วโลกเหนือ สุทสสน north pole, north temperate zone อิสรโร
- ทาง มคโค path
- เหว ปปาโต precipice
- จังหวัด ปเทโส province
อำเภอ อุปเทโส sub province
- rugged land ชงคโล
- ที่ดอน ถลฐฐาน, ถล (ฐาน)
ที่ลุ่ม นิพนฐฐาน, นิพน (ฐาน)
- หิน เสโล rock
- ทราย ลิกตา วาลิกา sand
- ที่ตั้งบ้านเรือน ชรวตถ site for a building

- ดิน มตติกา soil
- ขั้วโลกใต้ อสุสกณโณ south pole
- south temperate zone เนมินุโร
- หิน สิลา ปาสาโณ stone
- หนอง อนุโป swamp
- table-land สาณ
- หุบเขา อุบจจกา valley

ที่เก็บน้ำ และทางน้ำ

ชลาสยา ชลมคคา water deposits and water-ways

- ฝั่ง shore เวลา
- ฝั่ง กูล ตีร์ bank
- ฝั่งนอก ฝั่งไกล ปาร์ further bank
- ฝั่งใน ฝั่งใกล้ โอร near bank
- ท่าเรือ ติตถ ferry
- ท่าอาบน้ำ นทานติตถ bathing place
- เรือ นาวา ship
- เรือ โทณิ นาวา boat
- เรือเล็ก โปโต ship's boat
- เรือใบ ลกการนาวา yacht
- เรือดำน้ำ อนโตทกนาวา submarine
- เรือรบ ยุทธนาวา man-of-war
- เรือพ่อค้า วาณิชนาวา merchant vessel
- แพ อุหุมโป raft
- canal ชลมาติกา
- canoe ขุททกโทณิ
- cascade นิชมโร
- กัปตันเรือ นิยามโก captain of a ship
- คนเดินเรือ กะลาสี นาวาโก sailor
- ช่างประจำเรือ ยนต์โก engineer of a ship
- ปลา มีโน fish
- เบ็ด พลิส fishhook
- หอยสังข์ สงโข conch
- หอยโข่ง หอยนางรม สิปปิกา oyster
- สาหร่าย เสวาโล vallisneria
- ลมเวรัมพะ เวรัมกวาโต cyclone
- favorable wind อนุกุลาโต

- opposite wind วิรุทรวาโต
- การเดินสมุทร สมุททคณ voyage
- drain ปริชา
- ไซ ลอบ ภูมิ fish trap
- อวน ตาข่าย ชาล net
- เสาเรือ กุโปโก mast
- ไม้พาย อิริต oar
- ทางเสือเรือ โคณวิโส rudder
- ใบเรือ ลกาโร sail
- pilot กณณธาโร
- น้ำเค็ม ชาโรทก salt water
- ถังเก็บน้ำ หนองน้ำ วาปี ชลลโย tank
- บ่อน้ำ กุโป well
- บ่อหิน โสณทิ rocky pool
- น้ำพุ ชลปสโว spring
- สระบัว อมพุชณี lotus pond
- สระบัว โปกขรณิ pond
- สระน้ำ บ่อ โสพโก pool
- น้ำท่วม โอโฆ flood
- น้ำท่วมใหญ่ มโหโฆ great flood
- ทะเลสาบ โลณิ lagoon หนองน้ำ; อ่างเกลือ
- ทะเลสาบ lake สโร ตพาโก small lake ปลลาล
- สมุทร มหาสมุทร สมุทโท สาคร ocean
- แม่น้ำ นที river
- ปากแม่น้ำ นทิมุช mouth of a river
- สายน้ำ ชลธารา torrent
- ทางระบายน้ำ ชลนิคโคโม sluice
- ลำธาร แม่น้ำน้อย กุนนที stream
- น้ำวน อวภูณ whirl pool
- น้ำตก นิชมโร water-fall
- คลื่น อุมิ ตรงโค wave
- คลื่น คลื่นใหญ่ กโลโล billow
- หยดน้ำ เถโว water drop
- ฟองน้ำ พพพูล พพพูลก bubble
- ฟองน้ำ เฟณ foam

การปกครอง

ราชอาณาจักร government

- อธิราชา *emperor*
- อัครราชินี *empress*
- นรปติ *king*
- ราชินี *queen*
- ราชทูต *envoy*
- อุปราช อุปราช *viceroys*
- ยุพราช ยุพราช *crown prince*
- เสนาบดี เสนาบดี *general*
- พลม้า อัสสนา *cavalry*
- มন্ত্রী มนตรี *councilor*
- สจิว *privy councilor*
- มหาอมาตย์ มหามัจฉ *prime minister*
- อภิบาล อภิบาล *lord chancellor*
- ทิสาปติ *government agent of a province*
- มณฑลเสนาบดี *governor of a province*
- มหาเลขกามาจโจ *secretary of state*
- อัครเสนาบดี อัครเสนาบดี *head of the army*
- การการปติ *head of the prisons*
- กมมิกามาจโจ *head of the public work*
- วีรบุรุษ นักรบใหญ่ วีโร *มหาโยโร* *hero*
- ขนปทโฆชโก *sheriff*
- นักรบ ยุทธรโฆ *soldier*
- จารบุรุษ สายลับ จารบุริโส *spy*
- บัลลังก์ สิหาสน์ *throne*
- เสนา กองทัพ กองทหาร อณิโก อณิกั *battalion*
- กองทัพ ยุทธรเสนา *army*
- พลช้าง หัตถิเสนา *army consisting of elephants*
- ทักษิณมิตร มิตตเสนา *ally*
- ทักษิณศึก สตุตเสนา *hostile army*
- array of troops เสนาวุธ
- armored สนนทธา (ค.)
- อาวุธยุทธภัณฑ์ ยุทธรโฆ *armaments*

ammunition

- เกราะ เสื้อเกราะ กวางโ สนนาโ *armor*
- คันธนู ธนู *bow*
- ลูกศร สโร กณโ *arrow*
- สายธนู ขิยา *string of a bow*
- ผู้ยิงธนู ธนูทธาโร *archer*
- ขวานรบ กฐาริ *battle axe*
- ดาบ ขคโค อสิ *sword*
- นักดาบ ขคคธโร *swordsman*
- อาวุธ อาวุธ อาวุธ *weapon*
- หอก เหติ *spear*
- --ปืนใหญ่ นาพิยนตเสนา *artillery*
- ธง ธงแผ่นผ้า ปตกา *banner*
- การรบ ยุทธร *battle*
- สนามรบ ยุทธรภูมิ *battle field*
- fighting ยุทธร
- bayonet มหาอุริกา
- body-guard อณิโก *guard*
- camp ขนธาวาโร
- cannon มหาอคคินาฟี
- chamberlain สิริสยนปาลโก
- constable ราชโฆ
- consul ราชานูยุตโต
- dagger อุริกา
- victory ชโย
- defeat ปราชโย
- เครื่องราชกกุธภัณฑ์ ราชกกุธภัณฑ์ *emblems of royalty*
- infantry ปทาติ
- killing หนน
- kingdom ราช วิชิต
- king's command ราชามา
- sword-bearer อสิคคทาโก
- minister อมจโจ *minister of education*
- อชมาปนามจโจ *minister of health*
- โสชยามจโจ
- navy นาวิกเสนา
- parasol เสตจจตุต

- peace สาม
- punishment ทณโ; การณา
- handle of a sword ถารุ
- quiver สรกลาโป
- rebel ทามริโก
- retreat ปจโจสกกน
- revenue กโร; พาลี
- rifle อคคินาฟี
- royal ราชกีย *ไตร.*
- พระราชลัญจกร ราชมูททา *royal seal*
- ฝักดาบ โกสิ *sheath*
- การแทง ยิง วิชมน *shooting*
- การยึด อวโรธร *siege*
- ความรุนแรง พลกโร หโร *violence*
- การรบ ยุทธร *war*
- ยุทธรโฆ *war cry*
- ยุทธรโ *war chariot*
- ความแตกแยก เกโ *disunion*

พาหนะต่างๆ

พาหนะ vehicles

- เครื่องบิน วโยมยาน *airplane*
- axle อกโ
- bridle มุชาราน
- รถ โร *carriage*
- เกวียน สกโ *cart*
- รถม้า อัสสรโ *chariot*
- ตัว?รถม้า รถปณชโร *chariot body*
- อาน?รถม้า รถตโร *chariot rug*
- แอก?รถม้า จโร *chariot pole*
- คนขับรถม้า สารถิ *charioteer*
- คนขับ driver ปาชิตา
- คนขี่ช้าง ความรู้ช้าง หตุลาโร *driver of an elephant*
- อานช้าง หตุตถโร *elephant rug*
- ขอสับช้าง องกุโส *hook to quieten elephant*
- เอาขอสับช้าง ตุตต *pike to guide an*

elephant

- เครื่องประดับข้าง หดถักปโปน *trappings for an elephant*
- fender of a carriage วรุโถ
- fleet horse ขวโน
- ม้าอาชาไนย อาชานีโย *horse of good breed*
- ม้าสินธุ สินธุโว *horse born in sindh*
- อานม้า อสสตุโร *horse rug*
- เครื่องประดับม้า อสสกกโปน *horse trappings*
- กีบม้า ชุรวาวรรณ *horse shoe*
- ม้าไม่ได้ฝึก ม้าป่า? ขลุงโก *untrained horse*
- ม้าฝึกดี วินิตสโส *well-trained horse*
- linch pin ออกขคคกิโล
- litter ลิวิกา
- รถยนต์ *motor car* สยวัญโก
- จักรยานยนต์ *motor cycle* วิชชุกกยัค
- ม้าป่า อัศดร mule อสสโตร
- nave (of a wheel) นากิ
- เชือกสนตะพาย กุสา *nose rope* เชือกที่รัดจมูกม้ากับบังเหียน
- palanquin โทลา
- push-cycle จกุกยัค
- railway train ฐุมรโถ
- reins รทรสมิ
- rickshaw หตถวัญโก
- rim (of a wheel) เนมิ
- saddle อสสกกจฉา
- state carriage ผุสสรโถ
- tram car วิชชุโร
- wheel จกุก
- whip กสา
- yoke ยัค

เครื่องเขียน การพิมพ์

ลิปิกณทานิ มุททาปน stationery and printing

- ไวท์บอร์ด เสตผลโก
- กระดานดำ ภาพผลโก
- หนังสือ โปตลโก โปตลก ปณณ
- การรวบรวม(เรียบเรียง) สงคณน สงกลน
- การแต่ง ประพันธ์ วณณโยชนา
- ผู้แต่ง ประพันธ์ วณณโยชโก
- โต๊ะเขียนหนังสือ เลขณผลโก *desk*
- การแก้ไขตำรา คณนโสธนา *editing*
- ซองจดหมาย สาสนาวรรณ *envelope*
- ปากกาหมึกซึม นาพเลขนิ
- หมึก(เขียนหนังสือ) เลขณกสโก
- แทนหมึก กขชลาธาโร
- จดหมาย ปณณ เลขน; สาสน
- ตัวหนังสือ อักษร อกขร
- เส้น ปนติ เรขา
- เส้นตรง อุชเรขา
- ประพันธ์โคลงกลอน ปชชพนุโร
- หนังสือพิมพ์ ปวตติปตต์
- กระดาษบันทึกข้อความ สาสนปตต์
- ไบตาล ตาลปณณ
- หน้า ปิณฐ
- กระดาษ กากจปณณ
- ปากกา เลขนิ
- ปลายปากกา เลขนิมุข
- ที่เสียบปากกา เลขนิธาโร
- ดินสอ อพกเลขนิ
- ไม้บรรทัด อุชเรขโก
- periodical กาลิกสงคโ
- โคลงกลอน กพพ ปชช
- ผู้พิมพ์ มุททาปน
- การพิมพ์ มุททาปน
- เครื่องพิมพ์ มุททาปน
- ใบแก้คำผิด โสธยาปณณ
- ผู้แก้คำผิด ผู้ตรวจปรุพ วณณโสธโก
- การเขียน ลิขน ลิปิ
- ผู้เขียน เสมียน เลขโก
- ตราประทับ มุททา

- ครั้ง ชตุ
- ลายเซ็น หตถลณณ
- กระดานชนวน ลิลापตลโร
- ดินสอชนวน ลิลาเลขนิ
- tablet

เครื่องมือ

อายุโรปรณานิ tools and implements

- ของมีคม มีด ฯลฯ วาสิ
- ทัง (ตีเหล็ก) อธิกรณิ
- เหล็กปลายแหลม เหล็กหมาด, เหล็กเจาะ, เหล็กแหลม, สว่าน, เข็ม. อารา *awl*
- ขวาน ผรส
- --ภาพชนวิกิตีสำหรับคนนมให้เป็น เนย คคคริ *bellows* เครื่องสูบลม
- การเจาะ วินิวิชณน
- การทำลาย กินน
- carpenter's line ภาพสตุต
- สิว นิชาทนิ *chisel*
- เจียง ตจฉน *chopping*
- ชะแลง ขณิตติ *crow-bar*
- เบ้าหลอม มุสา *crucible*
- การตัด ฉินน *cutting*
- การขุด ขณน *digging*
- ตะไบ โลหชาทโก *file*
- ฆ้อน กุก *hammer*
- โซ่ อโยทาม *iron chain*
- เครื่องทอผ้า เวโม *loom*
- mallet กกุฐทโ ตะลุมพุก ไม้ตีคลิค้อนไม้
- mammotty กุกทาโล
- mowing ลาปน เครื่องตัดหญ้า
- ตะปู อาณิ *nail*
- คานไม้ สำหรับหาบของ กาโซ *pingo*
- สานแหกร ลิกกา *pingo basket*
- อีโต้ กุกโก *pick-axe*
- ปากคืบ คีมปากนกแก้ว แหนบ สณทาโส

pincers

- คั่นไถ **นงคัล**
- การไถ **กสน** *ploughing*
- ไบไถ **ผาโล** *ploughshare*
- งอนไถ **นงคัลลีสา** *pole of a plough*
- ลูกดิ่ง ลูกตุ้ม **โอลมพโก** *plummet*
- มีดโกน **ขุรี** *razor*
- เลื่อย **กกโจ** *saw*
- กระสวย **ตสโร** *shuttle*
- เคียว **ทาดต์** *sickle*
- ค้อนขนาดใหญ่มาก **มหากูญู** *sledgehammer*
- การผ่า **ผาลน** **วิทธารณ** *splitting*
- trowel **กรณ** *เกรียง*
- vice **กฏฐปีพโก** *คีมจับ*
- weaving **วายน** *การทอ*
- whetstone **นิกโส** *หินลับมีด*
- wimble **อาราหตโกล** *ส่วาน*

เวลา

- กาล เวลา **กาโล** **เวลา** *time*
- อดีต **อติโต** (*กาล*) *past*
- ปัจจุบัน **ปจจุปนโน** (*กาล*) *present*
- อนาคต **อนาคโต** (*กาล*) *future*
- วัน **ทิวโส ทิวส์**; **ติถิ** **ติถิ** *วันทางจันทรคติ*;
อโห อห
- วันเพ็ญ วันพระจันทร์เต็มดวง **ปูลณณมี** *fullmoon day*
- ๑๔ คำ **จุททสมิ** **จาทุททลี-ลี** (*ติถิ*)
๑๕ คำ **ปณจทลี-ลี** **ปณณรลี-ลี** (*ติถิ*)
- วันอุโปสธ **อุโปสโถ** **อุโปสธทิวโส**
อุโปสธทิน *fast day*
- สองสามวัน **กติปาห** *a few days*
- ๗ วัน, สัปดาห์ **สตุตาท** *week*
- วันอาทิตย์ **รวิวาโร** **อาทิจจวาโร** *Sunday*
- วันจันทร์ **จันทวาโร** *Monday*
- วันอังคาร **กุชวาโร** *Tuesday*
- วันพุธ **พุชวาโร** *Wednesday*

- วันพฤหัสบดี **คुरुวาโร** *Thursday*
- วันศุกร์ **สุกกวาโร** *Friday*
- วันเสาร์ **สนิวาโร** *Saturday*
- เดือน **มาโส** *month*
- กึ่งเดือน ครั้งเดือน ปักซ์ **อทตมาโส**
อทตมาโส ปกโช *fortnight*
- ประมาณ ๑ เดือน **มาสมตต** (*คุณ.*)
- สามเดือน ไตรมาส **เตมาส์** (*ตัทธิต*)
- ปี **ลัจจโร** **ลัจจวร** **สรโท** **วสโส** **วสส์** *year*
- ฤดู **อุตุ** **อุตุ** *season*
- ฤดูร้อน **คิมหาโน** *summer summertime*
- ฤดูฝน **วสสาโน** **วสโส** **วสส์** *rainy season*
- ฤดูหนาว **เหมนโต** *winter*
- ฤดูใบไม้ร่วง **สรโท** *autumn fall*
- ฤดูใบไม้ผลิ **วสนโต** *spring springtime*
- พุทธันดร **พุทธันดร** (*ระยะเวลาระหว่าง*
พระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งกับอีกพระองค์หนึ่ง)
- กัป **กัลปี** **กปโป** (*กำหนดอายุของโลก*;
กำหนดอายุของสัตว์ =อายุกับ เช่น ๑๐๐ ปี)
- เวลากลางวัน ภาคกลางวัน **ทิวา** *นิ.*
ทิวสภาค *day*
- เวลากลางคืน ภาคกลางคืน **รตติ**
รตติภาค *night*
- เวลาใกล้รุ่ง เข้าตู่ เข้ามีด **ปจจุโส** **ปจ**
จสุโส **ปจจุสสมโย** **ปจจุสสสมโย** *early morning*
- อรุณ **อรุโณ** **อรุณโทโย** *dawn*
- เวลาเช้า **ปุพพณโห** **ปุพพณทสมโย**;
ปาโต **ปาต** *นิ. forenoon*
- เวลาสาย **อุสสุโร** **อุสสุโร** (*กาลมีพระอาทิตย์*
ในเบื้องบน)
- เที่ยงวัน **มขณณโห** *midday*
- เวลาบ่าย **อปณณโห** *afternoon*
- เวลาเย็น **สาโย**
- เวลาเย็นนัก ดึกนัก **อติสาโย**
- พลบค่ำ **สมนธกาโร** **ปีโทโส** **วิกาโล**
- เที่ยงคืน **นิสิโถ** **อทตมรตโต** **อทตมรตตา**

อทตมรตต์ *midnight*

- ปฐมยาม **ปฐมยาม**
- มัชฌิมยาม **มขณณยาม**
- ปัจฉิมยาม **ปจฉิมยาม**
- เวลาวิกาล **วิกาโล**

ในวัน

- ในวันวาน เมื่อวาน **หิโย** *yesterday*
- ในวันขึ้น เมื่อวานขึ้น **ปรหิโย** **ปร**
day before yesterday
- ในวันนี้ **อชช** **สชช** *today*
- ในวันพรุ่งนี้ **เสว** **สุเว** **อปชช** *tomorrow*
- ในวันมะรืน **ปรสุเว** *day after tomorrow*
- ในวันรุ่งขึ้น **โนวันถิตโป** (*ของวันที่กล่าวถึง*)
ปุนทิวเส *next day*
- ในวันอื่น **ปรชช** *other day*
- ในวันอื่นอีก **อปชช** *other day*
- ในวันหนึ่ง **เอกทิวส์** *one day, on a certain day*
- ในวันนั้น **ตสมิ** **ทิวเส**, **ตทิวส์**
- ในวันเดียวกันนั้น **ตทิวสเมว** *on the same day*
- ในวันที่ ๗ **สตุตเม** **ทิวเส** *on seventh day*
- ในวันที่ ๗ จากวันนี้ **อิโต** **สตุตเม** **ทิวเส**
seven days from now

ในขณะที่ ในสมัย

- ในขณะนั้น **ตสมิ** **ขณ**, **ตขณ** **สชช**
- ในขณะนั้นทีเดียว **ตขณณญเว**
- ในขณะทีคิดทีเดียว **จินตติทกขณญเว**
- ในสมัยนั้น **ตสมิ** **สมเย**, **เตน** **สมเยน**,
ต **สมย์**
- ในสมัยหนึ่ง **เอกสมิ** **สมเย**,
เอเคน **สมเยน**, **เอก** **สมย์**
- ในปีนี้ **อิมสมิ** **ลัจจเว**

ในเวลา ในกาล

- ในเวลา(กลาง)วัน **ทิวา**
- ในเวลา(กลาง)คืน **รตติยา** **รตติย** **รตต์**
- ในเวลาเช้า **ปาโต** **ปุพพณ** **เห**

- **บุพพณฺหสมเมย**
- ในเวลาเช้าตรู่ **ปาโตว**
- ในเวลาอรุณ ในเวลาอรุณรุ่ง **อรุณเ**
อรุณฺคคฺมนกาเล
- ในเวลาใกล้รุ่ง **ปจฺจุสกาเล/ปจฺจุสสมเมย**
- ในเวลาเที่ยงวัน เที่ยงวัน **มขณฺณเห**
มขณฺนติกสมเมย
- ในเวลาบ่าย **อปฺรณฺเห**
- ในเวลาเย็น **สายั** **สายณฺเห** **สายณฺหสมเมย**
- ในเวลาเย็นนัก **ตีกนัค** **อดิสายั**
- ในเวลาพลบค่ำ **สมนุทธกาเร** **ปโทเส วิ**
กาเล
- . . . . .
- ในกาลนี้ **เตยฺวนี** **อิทานิ** **เอตฺรหิ** **สมปติ**
อรุณา
- ในกาลก่อน **บุพเพ** **ปุเร** **ปุรา** **ภูตบุพฺพั**
- ในกาลภายหลัง **ปจฺฉา**
- ในกาลชั่วครู่ **มุหุตฺตัม**
- ในกาลอันสมควร **กาลัม** **กลลัม**
- ในกาลใด **เมื่อใด** **ยथा** (*ไม่ใช่คำถาม*)
- ในกาลนั้น **เมื่อนั้น** **ตทา** **อถ**
- ในกาลนั้น **ครั้งนั้น** **อถ** **ครั้งนั้นแล** **อถ โข**
- **ครั้งนั้น** **ในวันหนึ่ง,**
ครั้นภายหลัง **ณ** **วันหนึ่ง** **อถฺกทิวสั**
- ในกาลไร **เมื่อไร** **กทา**
- ในกาลหนึ่ง **บางครั้ง** **บางที** **เอกทา**
- ในกาลทั้งปวง **ในกาลทุกเมื่อ** **สพฺพทา**
สทา *always*
- ในกาลไหนๆ **บางคราว** **บางครั้ง** “**กทาจิ**
กรหฺจิ” (*ใช้คู่กัน ยกเว้นในคาถา*) **กฺุทาจนั**

ความถี่

- ทุกวัน **เทวสิกั,** **ทิวเส** **ทิวเส**
- ประจำวัน **รายวัน** **อนุทินั**
- ทุกๆ เดือน **มาเส** **มาเส**
- ทุก ๖ เดือน **อนุจฺจมาสั**
- ทุกปี **อนุสัวฺจจรั**
- ใหม่ๆ **อภิภฺขณั** **อภิณฺหุ** **มุหุ**

- เสมอ **สพฺพทา** **สทา** *always*
- (เป็น)ประจำ, (ในกาล)เป็นนิตย์ **นิจฺจั**
นิพฺพหุ **สตัดั** *always*
- ตลอดไป **สทาตนาถ**
- ต่อเนื่อง **ไม่หยุด** **ไม่ขาดตอน** **นิรฺนตฺร**
- ครั่งเดียว **คราวเดียว** **สกี**
- สองครั้ง **สามครั้ง** **สี่ครั้ง** ... **ทวิภฺขตฺตัม**
ติภฺขตฺตัม **จตฺตภฺขตฺตัม** ...
- ร้อยครั้ง **สตกฺขตฺตัม**
- (สิ้น)สามครั้ง **ตโย วาเร** = **ติภฺขตฺตัม**
- (สิ้น)สองครั้ง **เทว วาเร** = **ทวิภฺขตฺตัม**
- ในครั้งที่ ๒ **ทุติเย วาเร** (*ปุรณสังขยา*)
- แม้ในครั้งที่ ๒ **ทุติยมฺปิ** (*ปุรณสังขยา*)
- แม้ในครั้งที่ ๓ **ตติยมฺปิ** (*ปุรณสังขยา*)
- อีก **ปุณ**
- บ่อยๆ **หลายครั้ง** **ปุณฺนปุณั** **ภุสั**
- บางครั้ง **กทาจิ**
- (ในกาล)ครั้งหนึ่ง **เอกทา**

ในเวลา ในกาล จำนวน สมาส

- ในเวลา(ที่)เขาตายแล้ว **มตกาเล** (*ในกาล*
แห่งเขา ตายแล้ว) — *อดีต*
- ในเวลาตาย **ในเวลา**กำลังตาย **ในเวลา**
กำลังจะตาย **ในเวลา**จะตาย **มรณกาเล**
(*ในกาลเป็นที่ตาย แห่งเขา*) — *ปัจจุบัน*
- ในเวลานอน **สยณกาเล** (*ในกาลเป็นที่นอน*
แห่งเขา)
- ในเวลาไป **คฺมนกาเล** (*ในกาลเป็นที่ไป* แห่งเขา)
- ในกาลที่พระเถระเข้าไปในระหว่างพุ่มไม้
แล้วออกมา **เถรฺสส** **คจฺจนฺตฺร** **ปวิสิตฺวา**
นิภฺขมณฺกาเล (*ในกาลเป็นที่* เข้าไปแล้ว
*ในระหว่าง*แห่งพุ่มไม้ *ออกมา* แห่งพระเถระ)
- ในเวลาที่มาสู่ที่ใกล้ตน **อตฺตโน** **สนตฺกั**
อาคตฺกาเล (*ในกาล* แห่งเขา *มาแล้ว* *สู่ที่ใกล้*
แห่งตน)
- ในตอนแก่ **มหลลกกาเล** (*ในกาล* แห่งตน
เป็นคนแก่)
- ในตอนเด็ก **ตฺรณฺกาเล**
- ในตอนหนุ่ม **ทฺรณฺกาเล**

- ในเวลาเป็นสุข **สุนฺขกาเล** (*ในกาล*
แห่งเขา เป็นสุข)
- ในเวลาอายุ ๑๖ ปี **โสฬสวสฺสกาเล**
(*ในกาล* แห่งตน *เป็นผู้มี*กาลฝน ๑๖)
- ในเวลาอยากจะกิน **ภฺภูชิตฺกามกาเล**
(*ในกาล* แห่งตน *เป็นผู้ใ้ใคร*เพื่อผู้อื่น)
- (ใน)สมัยพระพุทเจ้ากัสสปะ
กสฺสปพุทฺธกาเล (*ในกาล*แห่งพระพุทเจ้า
*พระนามว่า*กัสสปะ)
- . . . . .
- ในเวลาปวารณาจำพรรษาแล้ว
ปวารเตว **วฺตถวสฺสกาเล**
- ในเวลาทำทุกกรกิจิยา **ทุกฺกรการิกกาเล**
- ในชาติที่ ๓ จากชาตินี้
อิโต **ตฺติเย** **อตฺตภาเว**
(*ในอรรถภาพที่* ๓ *จากอรรถภาพนี้*)
- ในที่สุดแห่งแสนกับจากกับนี้,
(นับถอยหลัง/ย้อนหลังไปแสนกับ)
- **อิโต** ((*ภพ*)**กปฺปโต**) **สตฺสทสฺสกปฺมตฺถเก**
(*ในที่สุดแห่ง* กับแสนหนึ่ง/*กับ*มีแสนเป็น
ประมาณ แต่ภพกับนี้)
- . . . . .
- (ในเวลา)ก่อนแห่งภัต **ปุเรภตฺตัม**
- (ในเวลา)ภายหลังแห่งภัต **ปจฺฉาภตฺตัม**
- ในระหว่างแห่งภัต **อนฺตรภตฺตัม**
- (มา) ในลำดับเวลาที่ตนคิด
จินฺติตสมนฺตฺร **อาคฺนตฺวา**
- (ในกาล)ต่อมา **อปฺรภาเค** **กาเล**
(*ในกาลอันเป็นส่วน*อื่นอีก)
- พอแสดงธรรมจบ
เทศนาปริโยसानะ/เทศนาवासานะ **กาเล**
(*ในกาลเป็นที่*สุดลง(รอบ)แห่งพระเทศนา)
- **#อนุโมทนาवासานะ** **คาถาปริโยसानะ**
- ตลอดเวลา(ที่)ผ่านมา)นี้ **เอตฺตกั** **กาลัม**
(*ตลอดกาล* มีประมาณเท่านี้)
- รอสักครู่ **มุหุตฺตัม** **อาคฺเมหิ**
- ให้เวลาผ่านไปสักหน่อย **โถกั** **วีตฺตินาเมตฺวา**
- (เก็บไว้) จนกว่าเขาจะมา (... *นิภฺขิปติ*)
ยว **โส** **อาคจฺจติ** (*เขาย่อมมา*เพียงไร ...)

ยอมเก็บไว้ เพียงนั้น)

- (จน)ตลอดชีวิต ยาวชั่ว (สิ้นการกำหนดเพียงใด แห่งชีวิต)
- ค่อยๆ ซ้ำๆ เบาๆ สนิग् มนุห์
- ซ้ำ นาน ยิ่งยืน จิริ จิรสส์ จิราย จิร จิรกาล สนิग् นานกว่า ยิ่งยืนกว่า จิตร
- ซ้ำ นาน จิริ สนิग्
- ไม่นาน อจิริ, น จิรสเสว (ต่อกาลไม่นานนั้นเทียว)
- เร็ว โดยเร็ว พลัน โดยพลัน ขิปป์ ขิปป์ ตูวฏ์ ตูวฏุ สหสา ลหุ ลหุ ลหุโส สีส อร์ อาสุ
- พลันๆ เร็วๆ ไวกๆ ด่วนๆ สีสสีฆ์ สีสสีษ
- คล่อง สีษ
- โดยเร็ว เวเคน
- อันมีในวันพຽງนี้ สวาทน
- เพื่อภัตรพຽງนี้ สวาทนาย (ภคตตาย) (เพื่อภัตรอันมีในวันพຽງ)

เมื่อ (โดย...) (ตติยา)

- เมื่อบิดา/มารดาตาย **ปิตุอจเจยน** (โดยอันล่วงไปแห่งบิดา) #มาตุอจเจยน, มาตาปิตุอจเจยน
- เมื่อผ่านไป ๑๐ เดือน **ทสมาสจเจยน,** ทสนนั มาसानั อจเจยน (โดยอันล่วงไปแห่ง เดือน (ท.) ๑๐)
- ผ่านไป ๗ ปี **สตตวสจเจยน, สตตุนัน วสสานั อจเจยน** (โดยอันล่วงไปแห่งปี (ท.) ๗)
- ๑๐ เดือนผ่านไป **ทส มาสา อติกนตา** (เดือน ท. ๑๐ ก้าวล่วงแล้ว)
- ผ่านไป ๗ วัน, ผ่านไป ๑ สัปดาห์ **สตตาหจเจยน** (โดยอันล่วงไปแห่งวัน ๗) a week ago
- ผ่านไปสองสามวัน **กติปาหจเจยน** (โดยอันล่วงไปแห่งวันเล็กน้อย) a few days ago
- ตามวาระ/โดยวาระ **วาเรน**

ตั้งแต่ (ปัจจุจะมี)

- ตั้งแต่นั้น ตั้งแต่กาลนั้น

ตโต (กาลโต) ปฏฐาย

- ตั้งแต่บัดนี้ไป **อิตทานิ ปฏฐาย**
- ตั้งแต่(เวลาเป็น)เด็ก **ทารกกาลโต ปฏฐาย**
- ตั้งแต่วันที่เขาบวช **ตสส ปพพชิตทิวสโต ปฏฐาย**
- ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป **อชชตคเค** **อชชตคเคทานิ**

ประโยคแทรก (ลักษณะ)

- เมื่อบิดา/มารดาตาย **ปิตริ มเต, มาตริ มตาย** (ครั้งเมื่อบิดา/มารดาตายแล้ว)
- เมื่อบิดา/มารดาตาย (ทำกาละ) **ปิตริ กาลกเต (สนเต), มาตริ กาลกตย** (สนตียา) (ครั้งเมื่อบิดา/มารดา เป็นผู้มีกาละอัน กระทำแล้ว มีอยู่)
- เมื่อมารดาและบิดาตายแล้ว **มาตาปิตุสุ มเตสุ/กาลกเตสุ** (ครั้งเมื่อบิดา/มารดาตายแล้ว)
- เมื่อเป็นเช่นนี้ **เอว สนเต; อถ (ในเลขใน)** (ครั้งเมื่อความเป็น อย่างนี้ มีอยู่)
- พอกล่าว(ว่า...)เท่านั้น “...ติ วุตตมตเตเยว
- พอปรากฏขึ้นเท่านั้น **ปาตุฏมตเตเยว**

นิบาตบอกอุปมาอุปไมย เปรียบเทียบ

- ฉันไค ยถา เสยฺยถา
- ฉันนั ตถา เอว
- รวากะ รวากะว่า รวากัป เพียงดัง ดุจ ดุจดั่ง เหมือน วิย อิว
- เช่นกับ เหมือน สทิส

นิบาตมีเนื้อความต่างๆ

- ยิ่ง ภัยโย
- โดยยิ่ง ภัยโยโส ภูสั
- โดยชอบ สมมา
- ผิด มิจฉา เท็จ มุสา
- เปล่า มุธา
- กับ พร้อม สห สทธี
- เอง ด้วยตนเอง สยั สามั
- แน่ แน่แท้ แน่นอน นุน อทธา อวสสั
- โดยแท้ อญญทตฺตุ อทธา ตคฺข ชาตุ

กามิ สสกั

- ภายหลัง **ปจฉา afterwards**
- ก่อน เพิ่ง ยัง ตาว
- ก่อน ทีแรก ครั้งแรก **ปฐมั**
- ตั้งแต่ จำเดิม **ปฏฐาย ปฏติ**
- แม้น้อยหนึ่ง **กิญจาปี**
- บ้าง กวจิ
- ไกล อารา ทูร
- ไม่ไกลนัก **อวิทูร**
- ใกล้ สนติก อาสนน มุล ฐุร
- แจ้ง ชัด อวิ อาวี
- โอ โห อโห
- อนึ่ง จ อโถ
- ต่างๆ นานา
- ถ้าอย่างนั้น **เตนทิ**
- อย่างเดียว เท่านั้น **เกวลั**
- โดยกำหนดมีในที่สุด **อนตมโส**
- ชื่อ ชื่อว่า ธรรมดา ธรรมชาติ **นาม**
- เพราะเหตุนั้น ว่า...ดังนี้ ด้วยประการฉะนี้ ชื่อว่า **อิติ**
- พอละ; สมควร; ควรกัน; สามารถ **อลั**
- ประดับ ตกแต่ง **อลั (อลงฺกโรติ)**
- เห็นจะ..., น่าจะ... **มญฺเญ**
- โดย(ความ)เคารพ **สกุจจั**

นิบาตสำหรับผูกศัพท์และประโยค

- ก็ **ทิ จ ปน ตู**
- ก็...เล่า **ปน**
- เออ ก็ **อปีจ**
- ส่วน ส่วนว่า **ปน ตู**
- แต่ แต่ว่า **ปน ตู but**
- เพราะว่า **ทิ because**
- จริงอยู่ แท้จริง **ทิ จ in fact, indeed**
- ด้วย และ **จ and**
- หรือ ก็ดี ก็ตาม **วา or**
- บ้าง **วา ปี อปี**
- แม้ **ปี อปี even**
- อีกอย่างหนึ่ง **อถวา**

- อนึ่ง จ ปน

นิบาตบอกปริกัป (เงื่อนไข)

- ถ้า ถ้าว่า หากว่า สเจ เจ ยทิ อถ
- ผิดว่า ยทิ
- กระไรหนอ ынนูน

นิบาตบอกความสงสัย

- ไฉนหนอ อปเปว
- ไฉนหนอ ชื่อแม่ไฉน อปเปว นาม

คำถาม (ปุจฉนะ)

- หรือ ทำไม อย่างไร ก็
- หรือ หรือหนอ นุ
- หรือ บ้างหรือ แลหรือ กจจิ
- บ้าง อย่างไร ไซ้หรือ หรือหนอ อะไร ‘กจจิ นุ’
- หรือหนอ เพราะเหตุใด กิณนุ
- เพราะเหตุไร กสมมา ก็การณา
- เพื่อประโยชน์อะไร กิมตถ์
- ใคร อะไร โก กา (แปลงเป็น ก)
- อะไร ก็ (แปลงเป็น ก)
- แลหรือ อย่างไร อย่างไรเล่า ก็สุ
- จากไหน กุโต
- แก่ใคร เพื่อใคร กสส
- (ใน)ที่ไหน กตถ
- เมื่อไร กทา
- เท่าไร มีจำนวนเท่าไร มีประมาณเท่าไร มากเท่าไร กติ กิตตก กิวตก กิวติก กิว กิวตก กิตตาวตา
- นานเท่าไร กิวจิริ
- ก็ครั้ง ลั้นครั้งเท่าไร กติกขตตุ กติวาร
- อายุ/พรรษาเท่าไร กติวสส (อุปสมปทา) (เพิ่มคำว่า ซาติยา/อายุนา เมื่อถามอายุพระ)
- ไกลเท่าไร กิวทฐ
- จากที่ไกลเท่าไร กิวทฐโต (ฐานโต)
- (อัน)เป็นอย่างไร (อัน)เป็นเช่นไร กิทิส
- ชนิดไหน ประเภทไหน เป็นไฉน กตม
- อย่างไร ไฉน กถ์

- มิใช่หรือ [เชิงปฏิเสธ] นนุ
- คือ อย่างไร; แล [ปทปุจฉนะ] เสยยถิ
- หรือว่า อุทาหุ อาหุ

นิบาตบอกความรับ รับคำ (สัมปฏิจฉนะ)

- ครับ ค่ะ ไซ้ เออ ... อาม อามนตา
- อย่างนั้น ครับ ค่ะ เออ
- ดีแล้ว ดีละ สาธุ สาหุ
- สมควร เหมาะสม ปติรูป โอปายิก
- ไม่หนักใจ ลหุ

นิบาตสักว่าทำทให้เต็ม (ปทปุจฉนะ)

- หนอ นุ วต
- แล เว หเว โห โว
- เว้ย เว หเว โวย โว
- ลี สุ

นิบาตบอกปฏิเสธ

- ไม่ หามิได้ น โน
- พอ พอละ อย่าเลย อล
- อย่า มา
- เทียว แหละ ว
- เว้น วินา อนญตตร
- นั้นเทียว นั้นเอง นั้นแหละ เอว

นิทัสสนะ (แสดง, ชี้แจง)

- อย่างนี้ เอว อิติ อิตถ์

คุณภาพ ลักษณะ

- ดี เจริญ สุนทร ภาทร ภาทท ภาททก กล ยาน ภูส
- ดีกว่า สุนทรตร เสยย วร
- ดีที่สุด สุนทรตม เสฎฐ
- ชั่ว เลว หิน ปาป อสุนทร อภททก
- ชั่ว เลว กว่ หินตร ปาปตร ปาปิย
- ชั่ว เลว ที่สุด หินตม ปาปตม ปาปิฎฐ
- ดียิ่ง อุกกัถ ภูส
- ยอดเยี่ยม ปณิต อติสุนทร วิสิฎฐ
- ที่สุด อจจนต
- บวร สูงสุด ปวร อุตตม

- สูงส่ง สูงค่า ล้าเลิศ สุขุม
- งาม สวย หล่อ สุรูป อภิรูป โสภณ อภิกกนต
- ไม่งาม น่าเกลียด วิรูป อโสภณ
- น่าดูชม น่าชอใจ ทสสนีย อภิกกนต มนาป มนญญ
- อ้วน หยาบ ฐล
- ผอม กิส กีส
- เตี้ยมาก แคระ วามน วามนค
- กระจอก พิการ ขณข
- ค่อม ขุขข
- ง่อย กุณิ
- เป็นโรคอัมพาต ปกขทโต
- มีอิริยาบถขาด ฉินุนิริยาปโต
- ชราทุพพลภาพ ชราทุพพลโต
- มีรูปร่างไม่สมประกอบ ปริสทูลโก
- บอด อนร
- บอดข้างเดียว กาม
- มีตาข้างเดียว เอกกขิ
- ตาเหล่ วลิต
- หนวก หูหนวก พิริ สุติน
- ไข้ มุค
- ใบน้ำลาย เจอะงะ เอพมุค
- บอดและไข้ อนรมุค
- บอดและหนวก อนรพิริ
- ไข้และหนวก มุคพิริ
- บอดไข้และหนวก อนรมุคพิริ
- มีมือด้วน หตถจฉินโน
- มีเท้าด้วน ปาทจฉินโน
- มีมือเท้าด้วน หตถปาทจฉินโน
- มีหูขาด กณณจฉินโน
- มีจมูกแหว่ง นาสจฉินโน
- มีหูขาดจมูกแหว่ง กณณนาสจฉินโน
- มีนิ้วมือนิ้วเท้าขาด องคฺลิจฉินโน
- มีง่ามมีอง่ามเท้าขาด อหจฉินโน
- มีเอ็นขาด กณทรจฉินโน
- ถูกสักหมายโทษ ลกขณาทโต

- มีรอยเขียนด้วยหวาย กสาหโต
- ถูกออกหมายสั่งจับ ลิขิตโก
- มีโรคเรื้อรัง ปาปโรคี
- มีเท้าปุก สีปที
- มีมือเป็นแผ่น ผณทดโก
- มีคอพอก คลคณทโก
- สุก ปกุก ดิบ อามก
- แห้ง สุกข เปี้ยก ชุ่ม ดินุต อลล
- ใหม่ สด นว นวก อภินว
- เก่า ปุราณ ชินณ
- เน่า บุต ปูติก
- หอม มีกลิ่นหอม สุนนธ
- เหม็น กลิ่นไม่ตี ทุคคณธ
- ฉลาด มีปัญญา กุสล สบปณญ
- ปณญวณตุ ปณทิต เมธาวิ อชพ พยตต
- โง่ ปัญญาทึบ ทนธ ทุปปณญ มุพห มนท
- พุทธิก ชพ
- รวย ร่ำรวย มหพธน มหาโภค ธนวนตุ
- อทม อีพภ
- จน ยากจน ทลิตท ทจิทท ทคคต
- มีบุญ ปุณญ ลกขี ไม่มีบุญ อปุณญ
- มีโทษ สาวชช ไม่มีโทษ อนวชช
- มีอายุน้อย อปปมายุก มีอายุยืน ทีชายุก
- มีอายุ ๑๖ โสฬสวสโส-สลา (พหุพ. สมาส)
- โสฬสวสสโก-สิกา (อิก บัจ. ตทล. ตัทธิต)
- มีอายุ ๑๖ ปี (ย่าง), มีอายุร่นราว ๑๖ ปี
- โสฬสวสสทุเทสโก-สิกา (ผู้อันบุคคลพึงแสดงขึ้นว่ามีกาลฝน ๑๖) (นามกิตก์)
- มีอายุราว ๑๕-๑๖ ปี
- ปณณรตโสฬสวสสทุเทสโก-สิกา (ผู้อันบุคคลพึงแสดงขึ้นว่ามีกาลฝน ๑๕ หรือ ๑๖) (นามกิตก์)
- มีกิจน้อย อปปกัจจ มีกิจมาก พหุกิจจ
- มีลาภน้อย อปปลาก มีลาภมาก
- มหาลาภ
- โชคดี ธณญ สุภาค โชคร้าย ทุกขิต
- ภาคยหีน
- มีลูก มีบุตร สปุตตก

- ไม่มีลูก ไม่มีบุตร อปุตตก
- เป็นมิตร ใจดี ช่วยเหลือ อวิรุท สุทท
- อนุกุล
- ไม่เป็นมิตร ใจร้าย ทุทท วิรุท
- เป็นศัตรู วิรุท
- อ่อนโยน อ่อนนุ่ม มุท
- แข็ง กระด้าง ฤท
- สามารถ สมตถ ปฏิพล
- เคลื่อนที่ได้ ชงคม จล ปาริหาริย
- เคลื่อนที่ไม่ได้ มั่นคง อจล ถาวร
- ถาวร เทียง นิจจ ถาวร
- ไม่เทียง ไม่ถาวร อนิจจ
- ขยัน ไม่เกียจคร้าน อนลส ทกข อกุสิต
- เกียจคร้าน ขี้เกียจ อลส กุสิต
- หนัก ภาริย ครุ ครุก จูร
- เบา ลหุ ลหุก สลลทุก
- ตึง อสิถิล
- หย่อน สิถิล สลล อนธิก
- มั่น มั่นคง แน่น ทพท
- ได้รับการชมเชย อภิตตุต
- ได้รับการนับถือ มานิต พหุมต
- ถูกดูหมิ่น เหยียดหยาม ดูถูก นินทิต
- วมกิต
- มีชื่อเสียง รู้จักกันดี วิสสุต สุปากฏ
- ไม่ปรากฏ ไม่รู้ อปากฏ อปณญาต
- โหดร้าย จณท ทฏฐ ลุทท กุริร
- ใจดี การุณิก
- มีศีล สุสิล
- ไม่มีศีล ชั่วร้าย ทุสสิล
- สุขภาพดี ไม่มีโรค อคิลาน นิโรค
- มีแผล บาดเจ็บ วณิต
- ชำนาญ ปฏ ทกข
- ปานกลาง มชฌิม มตตถณญ
- นิรันดร์ ต่อเนื่อง สสสติก
- ก้มลง โอนต
- บ้า คลั่ง อุมมตต
- ของตน ส สก

- ถูกเป็นเจ้าของ เป็นของ.. อายตต
  - เป็นเจ้า เป็นใหญ่ เป็นเจ้าของ สามิ สามินี
- ความรู้สึก บุคคลิก**
-
- เป็นสุข มีความสุข สุขิต สุมน
  - ดีใจ ร่าเริง สุมน อตตมณ
  - เป็นทุกข์ มีความทุกข์ ทุกขี ทุกขินี ทุกขิต
  - ทุมมณ
  - เศร้า ทุมมณ อนตตมณ
  - คร่ำครวญ ปริเทวี
  - ร้องไห้ รุทมาโน/รุทมานา
  - มีหน่านองด้วยน้ำตา อสสุมุโข/อสสุมุขี
  - อสสุมุขินี
  - มีหน้าชุ่มด้วยน้ำตา อสสุตินเตน มุเขน (อิตถัมภูตตะ)
  - มีนัยน์ตาเต็มด้วยน้ำตา อสสุปุณณเนหิ
  - เนตเตหิ (อิตถัมภูตตะ)
  - มีนัยน์ตาเต็มด้วยน้ำตา อสสุปุณณเนตโต
  - ธารน้ำตาจากนัยน์ตาทั้ง ๒ ของเธอ ไหลออก
  - ตลสา อกขีหิ อสสุธาราร ปวตตีสุ
  - มงกุ มงกุฏต เก้อ เขิน เก้อเขิน
  - กล้า วีร สุร
  - ขลาด ภีรูก ขลลลาต
  - กร่าง นิพภย 'ไม่กลัว'
  - บริสุทธิ์ บริสุท
  - ไม่บริสุทธิ์ อปบริสุท
  - สะอาด นิมมล สุท
  - ไม่สะอาด เศร้าหมอง มลิน อสุท
  - สกปรก เศร้าหมอง เปื้อน กิลิฏฐ
  - ละเอียด สุขุม
  - หยาบ กุกกส
  - ตั้งใจมั่น สมหิต
  - ใจไม่ตั้งมั่น เสียสมาธิ อสมหิต
  - ปิด ปกปิด ปิดกั้น คุดต ฉนวน ปฏิจฉนวน
  - เปิด เปิดเผย วิวฏ อนาวฏ
  - ตรง ไม่งอ อวงก อูช
  - โกง โกงง อวงก กุฎิล
  - ผ่องใส สดใส ปภสสร ภาสุร

- มัว หมอง เศร้าหมอง นิปปภ มลิน
- ชุ่นมัว อาวิล ไม่ชุ่นมัว อนาวิล
- เอื้อเพื่อ โม่โลก อลุตฐ
- โลก ตะกละ ลุตฐ มหิจจ
- ลึก ลึกซึ้ง คมภีร
- ตื้น อุตตาน
- เต็ม บริบูรณ์ ปุร ปุณณ บริปุณณ
สมปุณณ
- ว่าง เปล่า ตุจจ ริดต

อายุ

- แก่ สูงอายุ มหุลลภ มหุลลิกา ชินณ
- เด็ก หนุ่ม สาว พาล ตรุณ มาณโว
มาณวิกา
- ใหม่ สด นว นวก อภินว
- เก่า ปุราณ โปราณ ชินณ

ขนาด

- สั้น รสสุ
- ยาว ทีฆ आयต आयาม
- กว้าง วิตถต วิตถาร ปุณณ
- สูง อุพเพธ
- ลึก คมภีร
- ยาว ๑๓ ศอก กว้าง ๔ ศอก
เตรสหตถายาม จตฺตหตฺตวิตถาร
(อันยาวโดยศอก ๑๓ อันกว้างโดยศอก ๔)
- (แม่ น้ำนั้น) ลึก ๑ คาวุต กว้าง ๒ คาวุต
คมภีรโต คาวุตฺ ปุณฺณโต เทว คาวุตานิ
ตสฺสา นทียา ปริมาณํ (คาวุตหนึ่ง โดยส่วน
ลึก คาวุต ๓ โดยส่วนกว้าง เป็นปริมาณ
แห่งแม่น้ำนั้น)
- สูงโยชน์หนึ่ง โยชนุพเพธ (อันสูงโดยโยชน์หนึ่ง)
- (บัณฑิตกัมพลศิลาอาสน์) ยาว ๖๐ โยชน์
กว้าง ๕๐ โยชน์ หนา ๑๕ โยชน์
สฺกฺกฺวิโยชนายามํ ปณฺณาสโยชนวิตถตํ
ปณฺณรตโยชนพหฺลํ ปณฺณชุกมพฺลสิลาสนํ
(บัณฑิตกัมพลศิลาอาสน์ อันยาวโดยโยชน์ ๖๐
อันกว้างแล้วโดยโยชน์ ๕๐ อันหนาโดยโยชน์ ๑๕)
- (บัณฑิตกัมพลศิลา) (โดย)ยาว ๖๐ โยชน์

(โดย)กว้าง ๕๐ โยชน์ หนา ๑๕ โยชน์

ทีฆโต สฺกฺกฺวิโยชนา

วิตถารโต ปณฺณาสโยชนา

พหฺลโต ปณฺณรตโยชนา ปณฺณชุกมพฺลสิลา

(บัณฑิตกัมพลศิลา)

อันมีโยชน์หกสิบเป็นประมาณ โดยส่วนยาว

อันมีโยชน์ห้าสิบเป็นประมาณ โดยส่วนกว้าง

อันมีโยชน์สิบห้าเป็นประมาณ โดยส่วนหนา)

- แคบ สมพาร อนายต
- ใหญ่ ยิ่งใหญ่ มหุต อุตตม
- ใหญ่โต โอฟาริก
- เล็ก เล็กน้อย ชุทท ชุททก ปริตต ปริตตก
อณฺ จุล จุลล จุฬ
- ละเอียด ปน อณฺ จุล จุลล จุฬ
- น้อยและใหญ่ ชุททานุชุททก อณฺณูล
- สูง อุจจ อุจจํ
- ต่ำ นิจ นิจํ
- สูงและต่ำ อุจจาวจ
- ต่ำ อธม นิจ
- ต่ำ ต่ำซ้ำ หยาบ หีน โอมก

จำนวน ปริมาณ

- มาก พหุ พหุก พหุล สมพหุล อเนก
อนปปก อธิมตฺต อธิมตฺตก
- มาก มากกว่า มากขึ้น ปหุต
- มาก มากกว่า มากขึ้น อธิก
- น้อย อปปุ อปปุก อปปมตฺต อปปมตฺตก
อนุมตฺต ปริตต ปริตตก โลก โลกก อีส
อีสก โอมก
- เล็กน้อย สองสาม กติปย ปริตต
- หย่อน พร่อง ลบออก อูน
- เหลือ ที่เหลือ เสส เสสก
- ทั้งปวง ทั้งหมด ทั้งสิ้น ทุกสิ่ง ทุกอย่าง
ทุกคน ... สพฺพ สกฺล
- มีประมาณเท่านี้ เอตตก
- มีประมาณเท่าใด/เพียงใด ยตตก
- มีประมาณเท่านั้น/เพียงนั้น ตตตก
- ขึ้น เปลิ ขณฺโท ขณฺชํ

อุณฺหุมิ

- เย็น หนาว สิตล
- ร้อน อุณฺห

สัมผัส

- เสมอ เรียบ เกลี้ยง สม ลินิทฺ มฺกฺกฺ
- ไม่เรียบ ไม่เสมอ วิสม

สัพพนาม

(แจกอย่าง ย ศัพท์)

- นั้น ต
- นี้ อิม
- นั้น เอต
- ไนั้น อมฺ อมฺก อสุก
- ไต ย (ไม่ใช่คำถาม)
- อื่น อณฺญ ปฺร
- อื่นอีก อปร
- คนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนหนึ่ง สิ่งหนึ่ง
อณฺญตร อณฺญตม
- คนไหน สิ่งไหน กตร กตม
- คนหนึ่ง สิ่งหนึ่ง พวกหนึ่ง เอก
- บางคน บางสิ่ง บางพวก เอกจจ อปฺเปกจจ
- ทั้งสอง อุภย (แจกอย่าง ย); อุภ (แจกอย่าง อุภ)
- นอกนี้ อิตฺร
- ไต้ ทกฺขิน
- เหนือ อุตฺตร
- ซ้าย วาม
- ซ้างซ้าย วามปฺลสฺ
- ขวา ทกฺขิน
- ซ้างขวา ทกฺขินปฺลสฺ
- ก่อน ปุพฺพ ปุพฺพก
- เช่นนั้น สทิส
- (ผู้)เช่นเรา มาทิส
- (ผู้)เช่นท่าน ตาทิส

ณ

- สีขาว ปณฺทโร
- สีขาวอมเหลือง ปณฺทโร
- แดง รตฺต โลทิต

- แดงอ่อน อรุณ
- ชมพู ปาฐล
- เหลือง ปิต
- ขาวอมเหลือง ปณพวณณ ปณพธ
- ซีด ปณพธ
- ส้ม ปิตรดต
- เขียว หริต
- น้ำเงิน นิล
- น้ำเงินอ่อน ฟ้า มนทนิล
- ขาว โอทาท เสต ปณพธ
- ดำ กาท กณห
- เทา ฐสร
- หลากสี กมมาส
- น้ำตาล ปิงคล
- น้ำตาลแก่ กณหปิต
- น้ำตาลอ่อน กปิล

รสชาติ

- อร่อย หวาน มธูร
- เปรี้ยว อมพิล
- เค็ม โลณ ลวณ โลณิก
- จืด อโลณิก
- เผ็ด เผ็ดร้อน กฏ กฏุก
- ขม ติตต ติตตก
- ผาด กสาว

ระยะทาง

- ไกล สมิป อาสนน อวิthur
- ไกล thur

เงื่อนไข สภาพ ฐานะ

- ง่าย อีส อีสก

รูปร่าง

- กลม จกกาการ วมฏฐ วมฏฐ
- รูปไข่ อนุทากการ
- ครึ่งวงกลม อทจรจกกาการ
- (มี) สี่มุม จตุรสส
- (มี) สามเหลี่ยม ติโกณก
- (มี) แปดเหลี่ยม อฏฐลิก
- ซึ่งมีรูปทรงกลม(เล็กๆ) โคพการ
- คม ติขิน
- ไม่คม ทื่อ อติขิน
- หนา ขน พหล
- หนานัก อติพหล
- บาง ตนุ

โรค

- โรคตา จกขุโรโค
- โรคหู โสตรโรโค
- โรคจมูก ขานโรโค
- โรคลิ้น ขิวหาโรโค
- โรคกาย กายโรโค
- โรคศีรษะ สีสโรโค
- โรคที่ใบหู กณณโรโค
- โรคปาก มุขโรโค
- โรคฟัน ทนตโรโค/โอฏฐโรโค ม.
- โรคไอ กาส
- โรคหืด สาส
- โรคไข้หวัด ปินาโส
- เป็นไข้หนัก พาทุหคิลาน ค.
- โรคไข้พิษ ทโห ทาโห
- โรคไข้เซื่องซึม ขโร
- โรคในท้อง กุจจิโรโค

- โรคลมสลบ มุจฉา
- โรคบิด โรคลงแดง ปกขนทิกกา
- โรคจุกเสียด สุตสา สุตสา ม. ย.
- โรคลงราก วิสุจิกกา
- โรคเรื้อน กุฏฐ
- โรคฝี คณโต
- โรคกลาก กิลาส
- โรคมองคร่อ โสโส
- โรคลมบ้าหมู อปมาโร
- โรคหืดเปื่อย ทททุ
- โรคหืดด้าน กณทุ
- โรคคุดทะราด กจจ
- หูด รขสา /นขสา ม.
- โรคละอองบวม วิตจจิกกา
- โรคอาเจียนโลหิต โลหิต
- โรคดี(เดียด) ปิตต /โลหิตปิตต ย.
- โรคเบาหวาน มธูเมโ
- โรคเริม อัสสา
- โรคพุพอง ปิพกา
- โรคริดสีดวง กคณทลลา
- การแพ้อ่าง โททโ

ธรรม

- นิพพาน นิพพาน โมกขธมโม อมต

อื่นๆ

- ปัญหา ปณโ โปณหา
- การแก้ การตอบ คำตอบ วิสสนน
- วิสสนา ปฏิวจัน
- เครื่องหมาย; จำนวนเลข, ข้อ องโก
- ฝัน สุปิน dream
- ฝันร้ายทุสสุปิน nightmare